

ZIARUL DE MUREȘ

Săptămânal al județului Mureș
Apare vinerea • 3 Lei

Anul XIII • Nr. 593 din data de 27.06.2014

Informația care dă putere!

Târgurile de odinioară... și târgurile de astăzi

O scurtă incursiune în istorie. Cu sufletul și ochii minții. Romantică și rațională în același timp. Ce au fost cândva târgurile? Ce mai sunt ele azi? Ce viitor au?... **pag. 9**

De ce s-a sinucis elevul Viorel Belean?

Modest, politicos, cuminte și foarte harnic. Un gest intempestiv și inexplicabil. Ce spun cadrele didactice, psihologul sau psihiatrul? (...) România se află pe locul 24 la nivel european din punctul de vedere al ratei sinuciderilor... **pag. 3**

Casă autentic mureșeană întru dinastia Brâncoveanu

Politică locală... și multe, foarte multe interese. Personale și de grup. Speranțe și neîmpliniri. Despre unitate, dăinuire și sacrificiu în interesul comunității locale. Despre nevoia de administrare cât mai eficientă în interesul unei Case comune... **pag. 13**

Un "moment a adevărului". Asumat sincer și dezinvolt. Șah, matematică și sport. Pasiuni cultivate asiduu. Despre atitudini formate, încurajate și dezvoltate de la vârste fragede. Acasă și la școală. De către părinți și cadre didactice. Într-o lume din ce în ce mai competitivă și exclusivistă e nevoie de o altă mentalitate.

Una de învingător... **pag. 12**

Vinurile blazon ale Mureșului. Liliac și Villa Vinea

Despre vinuri la superlativ. Branduri mai vechi și mai noi. Noblețea unor arome și gusturi ce strălucește în pahare. Care dezleagă limbi, dă frâu imaginației și dezvoltă sentimente. Despre rețete ale succesului aici, la noi, în România. În Mureș.... **pag. 11**

Românii din Ungaria

Păstrarea identității. A culturii și a limbii. Provocări permanente, dar și obiective asumate de puținii români care mai trăiesc azi în Ungaria. Ce viitor au aceștia? Ce se poate face pentru ei? Cine sunt cei care încearcă, azi, să mai păstreze identitatea românească, într-un interviu în exclusivitate cu d-na ... **pag. 13**

Promisiuni neonorate pentru patinoarul Târgu-Mureș

Se împlinesc șase ani de când au început lucrările de construcție la acesta, dar încă nu au fost finalizate. De ce? Nu sunt bani... Povestea patinoarului a revenit în atenția media deoarece omul de afaceri Ion Țiriac a vorbit, spumos, la emisiunea "După 20 de ani", de la Pro TV, despre stadiul lucrărilor de la patinoarul din... **pag. 6**

Performanță la Școala Gimnazială "George Coșbuc"

Trăim în universuri paralele

Cele două Români

În pofida problemelor reale, multe și grave pe care le are, iubesc România în mod necondiționat. În tot ce are ea profund, definitoriu și viabil în timp. România mea nu este o proiecție ideală, recunosc.

România mea este țara în care, la fel ca în filmele cu happy end, vreau să cred că bunul-simț va învinge totuși până la urmă. România trebuie să rămână o țară a normalității pe care încercăm, destul de timid, e drept, să o afirmăm, o țară în care mai avem încă idee despre ceea ce însemna cândva demnitate națională, dar pentru care suntem dispuși să facem foarte puțin în a o și păstra.

Este România underground, a noastră, a oamenilor mulți, simpli și onești, dar nu și proști, cum poate ne-ar vrea unii.

În același timp, constat amar că mai există și o altă Românie. Una strălucitoare, lipsită de griji, cea a oligarhiei postdecembriste născută din spuma mării, a falsei meritocrații - "meritocrația de partid", diametral opusă celei definite de Pareto sau Mosca - a mafiei gulerelor albe încuscrată cu mafia țigănească și care, cu nerușinare, infatuare și aroganța specifică parvenitului de "cursă lungă", a acces aproape democratic, dar în mod nemeri-

tat, la poziții de putere și bogăție. Mahalaua politică de la noi n-are nimic de a face cu elitele naționale care, totuși, mai există și creează, dar nu se poate impune fiind exclusă de la conducere.

Cele două Români - ireconciliabile - se întâlnesc rar și de departe, doar în campaniile electorale debordând de minciuni spuse cu falsă convingere, în băile publice de mulțime mustind de SPP-iști, la Te Deum-uri pioase și ușor prefăcute în care, suflete mici își fac cruci mari, cât casa, aruncând priviri piezișe în jur și căutând temători "ieșirea de urgență". Așa... ca pentru orice eventualitate.

Ne mai întâlnim, bineînțeles, și la sărbătorile naționale. Câte or fi fost și vor mai fi: 10 Mai, 23 August, 1 Decembrie, 24 Ianuarie....

Într-un joc acceptat oarecum tacit, precum călăii și victimele lor, manipulatorii din totdeauna se întâlnesc cu eternii manipulați. Istoria se repetă de veacuri, dureros și obsedant, mereu aceeași, dar de fiecare dată la altă scară și cu alți protagoniști care, din nefericire, n-au învățat nimic sau aproape nimic, din propria lor istorie. Iar istoria, așa cum bine spunea cineva, "Se repetă mai întâi ca tragedie, iar mai apoi ca farsă."

Întâlnirile acestea, atent supravegheate și monitorizate, ar putea fi - dar nu sunt, din păcate - și un semn de împăcare tardivă între cele două lumi... Pentru manipulatori nu sunt nimic altceva decât încă un fericit și reușit exercițiu de imagine și PR, însă pentru noi, eternii manipulați ai istoriei și eternii sacrificiați ai tuturor cauzelor, este un sincer semn de respect pentru morții noștri din veac: Ion, Gheorghe, Simion, Grigore, Toader....

Ei sunt eroii știuți, pe lângă atâția alții neștiuți, ai neamului românesc. De ieri și de azi... poate și de mâine, cine poate știi?

Sunt eroii care-și dorm somnul de veci în ciuitire sau gropi comune... mai mult sau mai puțin uitate.

Pe 28 iulie a.c. se împlinesc 100 de ani de izbucnirea Marelui Război... Pentru noi, românii, Războiul de Reîntregire Națională.

Poate că ar fi timpul să rememorăm, puțin câte puțin, jertfa lor ca pildă nemuritoare. Nu e prea mult, vă asigur...

Nicolae BALINT

Mai putem vorbi de solidarități naționale?

În general comunitățile umane se organizează și funcționează în jurul unor valori fundamentale care le definesc. Ele izvorăsc din istoria comună, limba vorbită, regulile sociale stabilite, teritoriul, credințele religioase împărtășite, cultura etc. Solidaritățile umane s-au format pe baza acestor caracteristici la care au aderat, de-a lungul timpului, diferite populații din diferite locuri, care în cele din urmă au condus la apariția națiunilor și statelor. Ele sunt cel mai vizibile în situații de criză (economică, militară, catastrofe naturale, epidemii), când membrii comunității (stat, națiune, trib, organizații asemănătoare - cele politice și militare, constituite și acestea pe baza împărtășirii unor valori comune) se activează pentru apărarea valorilor care le definesc.

Dincolo de orice intenție de a induce defetism, ba dimpotrivă, constăm bulversarea solidarităților naționale românești, fenomen care, pe termen lung, poate duce la consecințe grave (dacă privim viitorul doar din perspectiva trecutului), inclusiv la disoluția națională. Valorile fundamentale care caracterizează solidaritățile românești se deteriorează. Se observă curente (induse sau autoinduse) care erodează limba română, regulile sociale tradiționale, cultura, credințele comune, simbolistica națională,

etc, punând în pericol ceea ce a contribuit la formarea națiunii române moderne.

Sigur că putem pune în cârca globalizării toată vina, însă trebuie să atragem atenția că globalizarea acționează „global” (sic), deci toate comunitățile sunt expuse. Reacțiile noastre însă sunt anemice, comparativ cu ale altor națiuni europene. Nimeni nu dezbate acest subiect, ne lamentăm permanent și ne amintim cât de bine ne era pe vremuri (deși ne amintim întotdeauna doar ceea ce a fost pozitiv), în timp ce solidaritățile se sparg. Valorile noastre sunt înlocuite de altele, importate de la națiuni cu alte destine istorice, unde mentalitățile colective și energiile creatoare sunt alimentate din izvoare diferite de ale noastre sau din altele noi.

În acest context, greșim profund când îi învinovățim pe străini, pe românii - ca indivizi sau grup de indivizi - care aderă la alte sisteme de valori, pe cei care emigrează pentru locuri de muncă mai bune care să le asigure un nivel de trai mai bun (iată o nouă valoare care devine, treptat, fundamentală - **nivelul de trai**), pe inamici, etc.

Problema este în noi înșine, pentru că nu reușim să ne păstrăm solidaritățile, că ne lipsește încrederea în propriile forțe, în instituțiile statului, în capacitatea noastră de regenerare, iar lipsa de coeziune în fața unor momente/evenimente relevante denotă că suntem în urma istoriei.

Ce-i de făcut? Cine trebuie să facă ceva? Politicienii? Capii bisericilor? Intelectualii? Străinii care ne-au mai salvat de câteva ori? Nu! Deși românii sunt obișnuiți cu tot felul de tătuci, care să le rezolve toate problemele, nu ei sunt soluția. Cred că noi toți trebuie să acționăm. Să refacem solidaritățile! Să găsim acele resorturi care să ne adune din nou în jurul unor valori, vechi sau noi, să ne readucă suflul. Să găsim atractori, să ne stabilim obiective de viitor spre care să tindem, pentru îndeplinirea cărora să ne alocăm energiile. Doar așa ne vom reface solidaritățile. Doar așa va supraviețui națiunea noastră. Este mai puțin importantă forma de organizare statală (monarhie, republică sau ce o să mai apară ...)

Nicolae POP

Nici un dalmațian...

Nu e adevărat că Johannis are șase case, cum zice presa. Doar tot românul are credit pe un prăpădit de apartament. Nu cred că în zecile de vizite în Germania, primarul de Sibiu făcea exclusiv cursuri de dicție, oratorie, mișcare scenică. N-are nici o legătură cu dosarele copiilor adoptați și, alinați, fără explicații, liberalii îl vor desemna candidat la a fi urmașul Bratienilor la tronul Republicii.

Soluția struțocămilă e gata pregătită să îmbrace haina mitului sasului salvator. Numai că acela era Rege. Haidetiți cu toții la Sibiu. În centru și la noua platformă industrială, dar și-n cartiere.

Cotrocenii nu-s prin toată România. Nu a știut nici o clipă președintele țării că fratele lui a luat sacul de bani de la un om, fie el și țigan interlop. Nouă ne zice sora/fratele când îi aduce vecina două kilograme de vișine sau de roșii. Casele-s întăbulate. Pământul la Nana la fel. Notariatul merge bine și fără Gazprom. Despre ginere, n-are rost aici. N-a avut noroc fata. Nici celălalt, primul, nu era mai breaz. Măcar cânta bine o piesă. Și nu era manea...

Nu are nici o legătură dorința soției lui Crin Antonescu cu niciuna din demisiile sale, din USL, din guvern, din șefia Senatului, din președinția PNL titular și interimar, din forul liberal european. Anunțarea deciziei unilateral luate de intrarea - amănată - în PPE, unde europarlamentarul Adina Vălean se vedea vicepreședinte european, poate avea logică. Și totul doar pentru toanele unei femei?! Nu cred că premierul își mai aduce aminte de colegul Panait. Nici nu cred că are muștrări de conștiință pentru

timpul acordat redactării lucrării de doctorat pe vremea în care era șef de Corp de Control al mentorului său Adrian Năstase. Procurorul de atunci e în pământ. Tărău, bine mersi, milionar în SUA.

Mulți cu doctorate prestigioase nu-și permit să revină în țară - nici chiar ca ministru de Finanțe cu 7 - 8000 de lei salariu, și fără celebrul Gherghina la Buget. Nimeni nu are nevoie de ei. Ei nu știu să cumpere tot. De la primul CV... Pe bani. PPDD băgat intempestiv la guvernare sigur n-a cerut bani publici! De Duicu, Cosma, Nicolescu, nimic pentru că erau născuți - așa - încă de dinaintea nașterii politice a premierului...

Nu pot spune despre liderul Cristian Diaconescu că va fi candidatul drepte dorite de Elena Udrea la președinția României. Eram în sală la alegerile din PSD când social-democratul era cu mapa de șantaj în brațe. Năucit. A plecat pe post de lider suprem, dar onorific la UNPR-ul lui Oprea și apoi consilier la Cotroceni. Azi, PMP. Și noi ne mai răzgândim, dar parcă nu-s mulți care schimbă la vârf partidele mai ceva ca și Călin Popescu Tăriceanu, soțiile.

Nu cred că Laszlo Tokes a fost spion la revoluție. El și-a apărât fervent parohia, credința, neamul, interesul strict personal, Episcopatul, fie cu România la Bruxelles, fie, acum, cu Ungaria, al cărui partid de guvernământ i-a acordat loc eligibil pe listele FIDESZ, tocmai datorită cunoștințelor sale spumoase din viața UDMR și mai ales despre rutele finanțării Uniunii de la frații de dincolo de Tisa. Fapte dezvăluite, o parte, culmea, nu demult de jurnaliștii de la www.transindex.ro, site-ul în limba maghiară apropiat președintelui Kelemen Hunor.

Nu cred că Vasile Blaga a fost unicul stăpân al vânilor din Vest timp de douăzeci de ani. Ca secretar general al PD a reușit să-și impună stilul profesional și în partid, dar și în negocierile dure de la Cotroceni reprezentând tripleta BVB. Nu cred să existe colaborări economice pe licitații imense cu statul ale firmelor ginere-lui său, pesedist la origine.

Dragostea frățească oblăduită de Merkel cu Klaus Johannis nu va fi niciodată vămuită. Nu mai cred nimic despre UDMR de la declarația lui Kelemen: UDMR stă cu pistolul la tâmpla guvernului (PDL atunci)...

În politica mare, șantajul e act democratic. Muștrorii de rând au dreptul la Codul Penal.

Toți sunt puri. Nici unul nu-i dalmațian...

Aurelian GRAMA

De ce s-a sinucis elevul Viorel Belean?

Elevul Belean Viorel a plecat lăsând în urmă foarte multe întrebări fără răspuns

1 aprilie 2014, ora 13,00. O zăpușeală greu de suportat într-o superbă zi de primăvară, zi care distona puternic cu nefericitul moment la care eram prezenți. Participanții, adulți, dar mai ales tineri - **foarte, foarte mulți tineri** - tăcuți, îngândurați și plânși, căutau în jur puțină umbră ascultând slujba din fața capelei Bisericii catolice din Sângeorgiu de Mureș. Predicile celor doi predicatori adventiști, susținute în limbile română și maghiară, alternau cu cântecele corale interpretate de un grup de tineri.

Încolonați apoi, la fel de tăcuți și îngândurați, l-am condus pe ultimul drum, spre groapa săpată la marginea cimitirului, pe elevul de 16 ani neîmpliniți - **ortodox ca și confesiune** - Viorel Belean, care s-a sinucis prin spânzurare cu câteva zile înainte.

Nimeni, dar mai ales familia acestuia, nu-și putea - **și nu poate nici astăzi** - să-și explice, gestul intempestiv și extrem la care acesta a recurs. Nimic, dar absolut nimic, nu-l prevestea.

Aspectele legate de înmormântare pot fi, desigur, amănunte nesemnificative raportat la cumplita tragedie care a lovit familia Belean din satul Tofalău - Mureș.

În fața morții mai contează oare religia în care te-ai născut și pe care ai practicat-o? Mai contează oare faptul că slujba s-a ținut în capela Bisericii catolice, că cei care au ținut-o au fost predicatori adventiști? Nu, nu cred, și asta pentru că în fața suferinței și a morții suntem egali.

Ceea ce contează în astfel de clipe pentru cei care rămân să-și poarte crucea și cumplita tragedie din sufletele lor zdrobite de durere, este solidaritatea umană.

Acolo, la căpătâiul elevului Viorel Belean, am văzut în primul rând SOLIDARITATE. Români, maghiari și țigani. Ortodocși, catolici, reformați și adventiști. Toți împreună uitând de orice fel de bariere etnice sau religioase.

Voi trece peste aspectele discutabile, chiar meschine care țin de locul înmormântării, de cine anume ar fi trebuit să țină slujba, etc., rostind doar o singură întrebare.

De ce oare, în ciuda dorinței familiei, elevul Viorel Belean nu a putut fi înmormântat în cimitirul ortodox din comuna Sângeorgiu de Mureș, deși acesta a fost un creștin ortodox practicant?

Poartă cineva vreo vină anume... sau fiecare câte puțin?

Cu patru zile înainte de nefastul eveniment, seara, în jurul orei 20,30, elevul s-a spânzurat de o creangă a copacului din curtea casei, din satul Tofalău-Mureș. N-a lăsat nicio scrisoare care să explice gestul său extrem. Familia privea la televizor, atunci când Viorel - **care se uita și el** - a ieșit brusc în curte și n-a mai venit. Cel care l-a găsit spânzurat, câteva minute mai târziu, a fost fratele

său de 12 ani, Cristian. Frate care, probabil, va rămâne marcat pe viață de cele văzute atunci.

Cel care a scris articolul de față a fost la înmormântare. Și asta pentru că timp de 4 ani i-am fost diriginte și profesor lui Viorel Belean, fost elev la Școala Gimnazială "Sfântu Gheorghe" din Sângeorgiu de Mureș, între anii 2004 - 2012. De doi ani era elev la Grupul Școlar "Aurel Persu" din Târgu-Mureș, dar ne întâlneam relativ des.

Cum l-aș caracteriza? Un elev cu o situație materială modestă, modest și la carte, dar foarte harnic și cu foarte mult bun-simț, un copil care iubea mult animalele și care spunea deseori că dorește să se facă fermier. De un asemenea copil nu puteai, sufletește vorbind, să nu te atașezi. La fel era și sora sa, Victorița, colegă în aceeași clasă cu el. În alte condiții aș fi putut spune că l-am cunoscut bine pe Viorel.

După o asemenea tragedie mi-am pus însă întrebarea: oare chiar l-am cunoscut?

Nu, nu l-am cunoscut suficient. Nici familia, nici colegii și nici cei care i-am fost profesori sau diriginți, nu cred că l-am cunoscut destul de bine pe acest nefericit copil.

Poartă oare cineva o vină anume sau fiecare dintre noi, câte puțin? Mă refer la cei care l-am cunoscut și am lucrat cu el.

Mi-am mai pus, desigur și alte întrebări... Oare în ce măsură sistemul educațional actual poate identifica, monitoriza și trata comportamentele deviate, inclusiv cele cu potențial suicidar? Cazul Belean este doar unul dintre multele care se petrec an de an... un caz care a devenit probabil un număr într-o statistică. Și cam atât. Am căutat câteva răspunsuri...

Nimeni nu a sesizat vreo problemă comportamentală

Prima pe care am contactat-o a fost învățătoarea Susana Bocreț. Mi-a vorbit cu căldură despre el și despre primii săi ani de școală, confirmându-mi faptul că pe parcursul celor patru ani cât i-a fost învățătoare lui Viorel Belean, n-a observat nimic la acesta care să lase de înțeles că ar fi avut vreo problemă.

Aceeași impresie mi-a împărtășit-o și dirigințele său, prof.ing. Octavian Duca de la Grupul Școlar "Aurel Persu" din Târgu-Mureș.

Nici chiar mama sa, Belean Eszter, n-a sesizat vreo schimbare în comportamentul fiului ei, schimbare care să-i inducă vreo bănuială că acesta ar traversa o perioadă critică, cu probleme. **"Un băiat foarte harnic și foarte cuminte, a declarat învățătoarea Susana Bocreț din Sângeorgiu de Mureș. Era destul de retras, chiar timid, nici prieteni nu avea prea mulți. Părinții se interesau frecvent de situația lui școlară și am putut observa că existau relații foarte bune între copil și aceștia. Ne-a surprins pe toți prin gestul său."** Prof. ing. Octavian Duca, actualul său diriginte, a declarat la rândul său că era **"Un copil deosebit de liniștit, cu rezultate satisfăcătoare, chiar bune la unele materii. Nu a creat niciun fel de probleme la disciplină. În decurs de un an și aproape jumătate de când îi eram diriginte, a avut o singură absență. E drept, nu era el foarte comunicativ, dar asta nu era o problemă care să-i afecteze relațiile cu colegii. Nimeni nu s-a așteptat la un asemenea gest ca cel la care a re-**

Despre rolul comunicării dintre adolescent și adult cu dr.psihiatru Mihai Ardelean

curs." Mistuită de întrebări, de îndoieli, dar mai ales de durere, mama elevului nu poate să-și explice câtuși de puțin gestul fiului ei. **"La ora aceea (20,00 - n.a.) ne uitam cu toții la televizor, la emisiunea Români au talent. La un moment dat a ieșit până afară și n-a mai venit. Când am văzut că timpul trece și el nu mai vine, l-am trimis pe Cristi după el. Cristi l-o găsit.... așa cum l-o găsit"**, mi-a spus aceasta.

Ce spune psihologul?

Prof.psiholog Daniela Ilioasa vorbind despre necesitatea consilierii de specialitate în rândul elevilor

Legat de fenomenul suicidar în rândurile elevilor din județul Mureș, profesorul psiholog Daniela Ilioasa, director al Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Mureș, a precizat faptul că nu există o statistică a sinuciderilor în rândul elevilor mureșeni, dar există în schimb o anumită îngrijorare în rândul psihologilor școlari mureșeni, urmare a manifestărilor de acest gen, tot mai diversificate ca punere în practică. **"În județul Mureș avem 64 de cabinete și 64 de psihologi școlari prin intermediul cărora oferim consiliere de specialitate. Fiecare psiholog are zone arondate, iar unui psiholog îi revine ca normă în jur de circa 800 de elevi. Nu știu însă dacă există unul sau doi psihologi mureșeni care să se limitează doar la acest număr, așa încât numărul elevilor ce-i revin unui psiholog depășește de multe ori 1000, mă refer la elevi din clasele I-XII, pentru că la preșcolari numărul de elevi ce-i revin unui psiholog este de circa 400, dar și în acest caz cifra se depășește"**, a mai precizat prof.psiholog Ilioasa.

Întrebată dacă ar fi utilă o fișă psihopedagogică care să-l însoțească pe elev pe tot parcursul său școlar și care să ilustreze personalitatea și problemele acestuia, prof. psiholog Daniela Ilioasa a menționat că **"Este o**

idee excelentă, noi chiar am contactat o firmă specializată în acest sens și care ar putea să ne pună la dispoziție un portofoliu complet de care să beneficieze elevul în cauză în primul rând, apoi psihologul școlar, părinții elevilor, dar și profesorii și diriginții. Însă toate acestea presupun anumite costuri... Ceea ce putem face deocamdată este să recomandăm ca acea fișă psihopedagogică a elevului, actualizată de către toți cei implicați în actul educațional, să-l urmeze pe acesta și după încheierea unui ciclu și trecerea în ciclul superior. Ar fi un instrument de lucru cât se poate de util."

... și ce spune psihiatru?

Potrivit dr. psihiatru Mihai Ardelean de la Centrul de Sănătate Mintală Mureș, actul suicidar la adolescenți, poate avea drept cauză depresia, dar aceasta este doar un aspect. **"Adolescenții trec prin diverse și profunde transformări fizice și psihice, iar întreaga perioadă a acestei adolescențe este o perioadă de căutare a propriei identități, de a fi autonomi, independenți, mai ales în gândire. Poate tocmai de aceea adolescența este și o perioadă de frondă, în care tinerii sunt foarte critici cu cei din jurul lor, și mai ales cu adulții. Aici pot să apară probleme, probleme mari, mai ales de comunicare cu adulții, iar acestea pot genera în cascadă alte probleme, cu mult mai grave"**, a declarat doctorul Ardelean.

Referindu-se la rolul comunicării în preîntâmpinarea actului suicidal, dr. psihiatru Ardelean a precizat: **"(...) Când ajung la raptusul suicidar înseamnă că revolta lor a fost maximă și de multe ori acest gest este ca un fel de reproș adus lumii adulților în care ei se simt străini și în care nu sunt capabili să se integreze. Trebuie spus că avem de face cu două tipuri de suicid. Primul dintre ele se referă, așa cum spuneam, la faptul că nu se pot integra în lumea adulților în care se simt străini, iar al doilea tip de suicid poate fi influențat de o mentalitate de grup. Comunicarea, caldă, sinceră și deschisă, este puntea dintre cele două lumi, cea a adulților și cea a adolescenților. Disponibilitatea noastră spre acest tip de comunicare poate preîntâmpina multe finaluri tragice."**

Nicolae BALINT

"Conform cercetărilor din anul 2010 ale Alianței Române de Prevenție a Suicidului (ARPS), principalele cauze care determină suicidul în rândul elevilor și al studenților din România sunt eșecurile sentimentale și singurătatea. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, România se află pe locul 24 la nivel european din punctul de vedere al ratei sinuciderilor, cu 12-13 sinucideri la 100.000 de locuitori."

Destinele exemplare a doi ofițeri din Reghin

Vremuri de război și pace

de Nicolae BALINT

Generalul Hugo Schwab, un destin tragic

Un sas și un român. Un militar de carieră și un civil devenit militar de conjunctură... istorică. Ambii din Reghin și ambii cu loialități succesive.

Hugo Schwab, viitor general al armatei române, fusese căpitan în armata austro-ungară și căzuse prizonier la ruși. A stat în prizonierat până la capăt, deși ar fi putut să se înscrie în unitățile de voluntari români care se constituiseră în Rusia pentru a lupta împotriva unui stat care se dezintegra, cel austro-ungar. N-a făcut-o atunci pentru că-i prestase un jurământ de loialitate. A făcut-o în schimb după război, atunci când statul căruia îi jurase credință nu mai exista și a fost integrat la cerere în armata română.

Florea Bogdan, inginerul civil mobilizat în 1914 în armata austro-ungară cu gradul de locotenent, a refuzat să lupte într-un război care nu era a lui. La prima ocazie favorabilă a dezertat din armata austro-ungară și a trecut Carpații devenind ofițer de informații al Armatei Regale Române. După război s-a reîntors în viața civilă, ca inginer, deși serviciile pe care le adusesse României și competența dovedită pe frontul secret i-ar fi dat posibilitatea să rămână în armată ajungând, probabil, la un important grad militar.

De la Reghin, pe front cu armata română

Hugo Schwab a luptat în ambele războaie mondiale. Așa cum spuneam anterior, în Primul Război Mondial a fost loial până la capăt statului austro-ungar.

În cel de-al Doilea Război Mondial, a fost loial statului român. Însă, înainte de toate, a fost un profesionist al armelor, cu un deosebit simț al onoarei și al demnității.

Ofițer de excepție, cu o riguroasă și solidă formație și pregătire militară, generalul de corp de armată Hugo Schwab a demonstrat competență, dăruire și sacrificiu de sine. Un adevărat militar profesionist, dar și un caz aparte, tragic și demn. Născut la Reghin, în 1887, Hugo Schwab, tânăr ofițer de carieră în armata austro-ungară, a căzut prizonier la ruși, pe frontul din Galiția, în noiembrie 1914. După patru ani de prizonierat, în anul 1918 s-a reîntors în Transilvania cu trenul prizonierilor de război austro-ungari ce se repatriau

din Rusia, după Pacea de la Brest-Litovsk. Sfârșitul războiului l-a găsit căpitan în rezervă, dar a fost reintegrat la cerere, în 1919, în armata română. Până în anul 1921, s-a aflat în garnizoana Târgu-Mureș, iar ulterior a comandat diferite subunități și unități militare din Turda și Alba-Iulia.

În 1931 - timp de un an - s-a aflat din nou la Târgu-Mureș, în cadrul corpului de comandă și stat major al Regimentului 82 infanterie. Colonel din 1928, Hugo Schwab a fost avansat general de brigadă în 1935, iar câteva luni mai târziu general de divizie.

În perioada 1941-1944, adică în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, Hugo Schwab a comandat succesiv Divizia 9 infanterie, Corpul 3 armată, Corpul de Munte și Corpul 7 armată.

A preferat moartea în locul prizonieratului la ruși

În anul 1941 a început participarea sa, la campania din Rusia, cu Divizia 9 infanterie. Pe data de 24 august 1944, la o zi după întoarcerea armelor împotriva Germaniei și trecerea armatei române de partea aliaților, Hugo Schwab se afla la comanda Corpului 7 Munte al cărui punct de comandă era amplasat la mânăstirea Văratec.

Conștient de faptul că datorită originii sale germane va fi luat prizonier de ruși - mai târziu s-a aflat că era trecut de ruși pe lista criminalilor de război - generalul a preferat să se sinucidă.

A făcut acest lucru cât se poate de discret și fără să lase nicio explicație scrisă, dar care a putut fi dedusă logic din atitudinea ulterioară a sovieticilor față de cei de origine etnică germană.

Generalul Hugo Schwab este înmormântat la mânăstirea Agapia, în Moldova, iar mormântul său poartă o cruce ortodoxă de lemn, pe care scrie simplu: "Eroul general Hugo Schwab, mort la 24.08.1944".

Din armata austro-ungară peste Carpați, în România

Născut la 19 martie 1876, la Fărăgău, lângă Reghin, Florian Bogdan a absolvit în 1899, cu rezultate de excepție, Politehnica Regală din Budapesta fiind pregătit în matematică, geodezie, construcții de case, poduri, șosele, căi ferate, arhitectură și topografie și fiind decalarat "inginer universal".

Timp de aproape doi ani, până în 1901, a lucrat în Ungaria, la amenajarea lacului Balaton.

Din anul 1901 și până în 1902 a urmat Școala militară de pioneri din Praga, iar la absolvirea acesteia i s-a acordat gradul de ofițer în armata austro-ungară.

În anul 1902, Florian Bogdan a deschis un birou tehnic privat la Reghin - acesta va funcționa timp de 12 ani - pentru amena-

jări funciare, îndiguiri și irigări de terenuri, ridicări topografice pentru birourile cadastrale și notariale, planuri de moșii, hărți de parchetare a pădurilor pentru societățile de exploatare forestieră.

Fiind un om deosebit de activ, în deplasările sale prin Transilvania - pe jos, călare sau cu trenul - Florian Bogdan a cunoscut și a lucrat cu foarte mulți oameni, țărani români și maghiari, în special pădurari, paznici de vânătoare, tăietori de lemne, muncitori la fabricile de cherestea.

Florea Bogdan, fost ofițer austro-ungar, devenit ofițer de informații al armatei române

Bogdan, ofițer român de informații militare

În timpul războiului, acțiunile sale pe linie de informații și contraspionaj s-au dovedit deosebit de utile pentru pregătirea acțiunii din data 14 august 1916, moment în care Marele Cartier General al Armatei române - conform Convenției politico-militare încheiate cu puterile Antantei - a pus în aplicare Planul de operații "Ipoteza Z".

Momentul ales - 14 august 1916 - era nefavorabil atât României, cât și Antantei mai ales datorită situației precare a acesteia din urmă pe fronturile europene. Totuși, conform

înțelegerilor convenite anterior, în noaptea de 14/15 august 1916, importante efective ale armatei române au trecut Carpații în Transilvania, unde au eliberat mai multe orașe, printre care Brașov și Toplița. După primele succese ale armatei române, "Detașamentul Borsec" comandat de locotenentul Florian Bogdan, și-a stabilit punctul de comandă la Toplița, în castelul baronului Urmanczy.

Prin oamenii săi, Bogdan a luat legătura cu rețelele informative create de serviciile speciale române în Transilvania încă din timp de pace. Una dintre cele mai eficiente rețele de informații aflată în adâncimea dispozitivului armatei austro-ungare - rețea care opera în zona Clujului și pe care Bogdan a reușit să o contacteze imediat după intrarea României în război - a fost cea condusă de avocatul Amos Frâncu.

În același timp, Bogdan a desfășurat și acțiuni de contraspionaj participând în mod direct la interogarea suspecților de spionaj arestați de armata română. Fără a fi fost pregătită în mod deosebit, operațiunea din zona Borsec - condusă de Florian Bogdan - a fost una exemplară, deoarece s-a desfășurat fără niciun fel de incidente, iar obiectivele propuse au fost îndeplinite integral.

Apărător fără succes al Lt. Ciulei

După retragerea armatei române, a guvernului, Parlamentului și a familiei regale în Moldova, Florian Bogdan - avansat căpitan, între timp - împreună cu familia sa a părăsit Bucureștiul stabilindu-se la Iași.

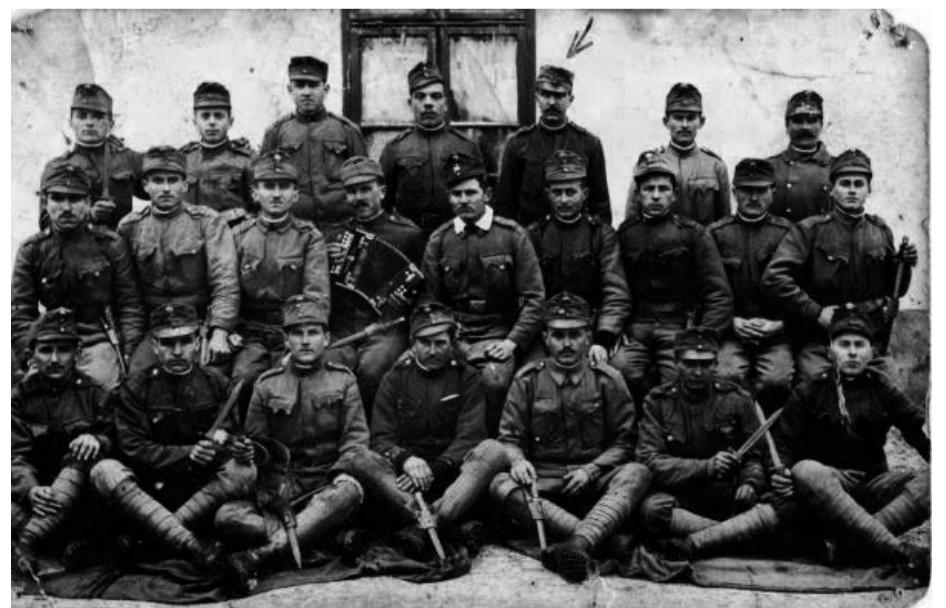
A participat apoi la operațiunile militare din Moldova, ca ofițer de contraspionaj.

Într-unul din cele patru caiete de memorii ale sale sunt consemnate și impresiile referitoare la cazul Lt. Ciulei, un ofițer român condamnat la moarte ca suspect de trădare și dezertare la inamic (germani). Un caz destul complicat, dar al cărui mister a putut fi înțeles abia după ce doi ofițeri români, Lt. Ciulei și Lt. col. Crăiniceanu, au fost condamnați la moarte și executați. Ciulei a murit nevinovat, Crăiniceanu în schimb și-a recunoscut vinovăția.

În februarie 1917, cpt. Florian Bogdan a fost desemnat inițial ca anchetator al cazului Lt. Ciulei și ulterior ca apărător al acestuia. Din păcate, în ciuda eforturilor depuse - și acest lucru îl va afecta toată viața - n-a reușit să-l salveze, iar pe 10 februarie locotenentul a fost executat conform sentinței Tribunalului Militar. La terminarea războiului Bogdan a fost desemnat parlamentar în primul Parlament al României reîntregite, iar pentru foarte scurt timp a fost chiar Prefect al județului.

Cinste Armatei Române și eternă recunoștință militarilor români căzuți pe fronturile de luptă ale Primului Război Mondial de la izbucnirea căruia, pe 28 iulie 2014, se împlinesc 100 de ani.

Grup de soldați români din armata austro-ungară

Casă autentic mureșeană întru dinastia Brâncoveanu

Și prefectul nu mai vine...

Prefectura Mureș funcționează și azi fără cancelarie și cu subprefect desemnat de PSD, doctorul veterinar Vasile Oprea. Presiunile UDMR care au condiționat intrarea la guvernare alături de PSD – PC – UNPR și cu titular de portofoliu, ca prefect de Mureș, determină ca instituția etalon a județului să fie de luni bune fără conducere stabilă. Mai întâi au fost o serie de jocuri în interiorul USL, pe când postul era al UNPR, în persoana prefectului Corneliu Grosu. Când PSD ar fi revendicat grăbirea pensionării fostului bancher, când PNL și-ar fi dorit postul, totul în jurul luptei de putere între cei trei lideri Vasile Gliga, Ciprian Dobre și culmea Dorin Florea, care chiar dacă era în opoziție, avea zone de influență în rândul social-democraților mureșeni. După plecarea intempestivă a liberalilor, necesitatea păstrării lui Corneliu Grosu a împăcat PSD sub stindardul aceleiași frici milenare: "Vin ungurii!" Veneau alegerile europarlamentare și ar fi fost numai bine pentru opoziție să folosească arma electorală a prefectului maghiar. Așa că Grosu a rămas până în ultima zi înainte de pensionarea la termen. Ce-i drept UDMR vrea și azi, dar nu găsește un membru al Uniunii hotărât sau o doamnă. Cum Lokodi Edita a plecat din partid și Kelemen Marton a ajuns vicepreședinte la Consiliul Județean, iar Peti Andras viceprimar de Târgu-Mureș, au fost vehiculate o serie de nume, de la Frunda Gyorgy, la fostul primar de Reghin Nagy Andras, directorul Muzeului Județean, Soos Zoltan, finanțista Denes Iren sau fostul viceprimar Csegzi Sandor. Ori nu vor udemeriștii, ori nu vor încă socialiștii.... Evident, Vasile Oprea își dorește ca declarația premierului în vizita de la Reghin să se adevărească. Odată. În fiecare marți, la ședința de guvern, se întreabă dacă e ori ba pe ordinea de zi numirea Prefectului de Mureș. Nu e exclus însă să avem prefect social-democrat și subprefect de la PPDD având în vedere că deputatul Sefer de Sighișoara este în echipa de negocieri directe cu influentul ministru Liviu Dragnea. Asta în condițiile în care UDMR s-a delimitat de solicitarea lui Victor Ponta și a Parlamentului de a lua poziție față de scandalul Mircea Bănescu și de a cere demisia președintelui Traian Bănescu! Și totuși de unde atâta agitație pentru un post mai mult de reprezentare, ca să nu zic figurație la nivel înalt, având în vedere că doar contenciosul administrativ a mai rămas din gloria prefectului de altă dată, mai mult confundat cu fostul prim secretar de partid al județului?! La Mureș, în afară de steagurile secuiești, care acum pot fi fluturate legal și în cele trei județe, cu care se războiau din fotoliu de la Palatul Administrativ, adevărata miză constă în retrocedarea pădurilor și cine pune sau nu semnatura pe documentul final.

Jocul președintelui CJ cu 3 consilieri

Consiliul Județean. Între cultură, educație, tradiții și festivaluri. Care ar fi proiectele necesare, ce merită, care au șanse, ce trebuie realizate și depuse spre finanțare cu ADR Centru, prin și la ministerele de la București, către Bruxelles, direct? Urgențe majore sunt finalizarea Depozitului Ecologic și o soluție rapidă pentru continuarea lucrărilor la Parcul auto pentru sporturi cu motor, Transilvania Motor Ring. Toate aceste în condițiile în care blocajul cu drumul de legătură ce trebuie realizat de Primăria Târgu Mureș a fost deblocat după ce PNL și PDL au intrat din nou în hora alianței de dreapta. Să urmărim ce decide instanța în procesul intentat de italieni la Transilvania Motor Ring. Pe de altă parte, în lucrări

de asfaltare a drumurilor județene nu au fost investiți foarte mulți bani având în vedere că inginerul Ormenișan trebuie să-și spună mai răspicat punctul de vedere și să genereze o dezbatere pe necesitatea proiectelor mari pe infrastructura rutieră a județului. Drumul Reghin – Sârmaș, e uitat mereu... Partea spre Tarnăveni, la fel. Ca și marginile de județ înspre județele Sibiu, Alba, Cluj, dar și către munte pe Văile Mureș și Gurghiu și Beica. Sigur, nu ne referim la drumuri naționale. Doar la cele județene, unde trebuie alocați mai mulți bani. Președintele CJ, Ciprian Dobre, și secretarul județului Aurelian Paul Cosma au în sarcină organizarea mega-licitației: Delegarea operării și administrării depozitului ecologic de la Sinpaul, a transportului deșeurilor de la stațiile de transfer Râciu, Tarnăveni și Bălăușeri, la depozit și delegarea operării și administrării Stației TMB Sinpaul. Licitatie de 97 milioane. Toți ochii vor fi pe proceduri și legalitate. Despre planurile și strategia pe județul Mureș a arhitectului șef Răzvan Șipoș și ce obiective clare are pentru Mureș în mandatul Dobre, rămâne să aflăm. Arhitecți obligatoriu la serviciile de Urbanism măcar în municipii și orașe?! Aplicarea fermă a legislației comisiei monumentelor și siturilor istorice...?! Rămâne să aflăm și la ce proiecte lucrează echipa tehnică Valer Bătaș și Radu Spinei pentru că abia după lansarea liniilor bugetate de UE pentru noul exercitiu financiar 2014 – 2020 putem depune și noi ca județ, ca țară, proiectele menite a fi finanțate de Bruxelles. Necesare precum apa sunt investițiile în Aeroportul Transilvania. Poartă un nume care din start e atuu față de fratele mai mare din Cluj. Dacă vinzi bilete la Tokyo, Rio, în Canada și SUA, la prima vedere fără a ști prea multe despre România, prea puțini și-ar dori să aterizeze pe "Avram Iancu" la Cluj, comparativ cu "Transilvania Airport" la Târgu Mureș. Evident, e nevoie de multe. Deocamdată vorbim de intrarea ocolitoare, de parcare și pistă pe viitor. Plus promovare. Internă și externă. În clasament urcă. Despre Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș, și multitudinea de cheltuieli de acolo. În timp ce bisericile istorice maghiare și săsești fac Cămine private pentru bătrâni.

Se așteaptă cu interes momentul primei întâlniri

În altă ordine de idei, merită a fi urmărit ce va face președin-

tele Ciprian Dobre cu 3 consilieri liberali și cu un vicepreședinte CJ, de la PSD, Ovidiu Dancu la ADI Centrul Transilvaniei și celălalt vice al CJ, Kelemen Marton, liderul facțiunii maghiare, extrem de atent la toate nuanțele economico-financiare ale lucrărilor finanțate de CJ. Legăturile cu Vasile Gliga și echipa PSD Mureș coordonată de Horea Soporan din punct de vedere strategic nu lasă să se întrevadă asperitățile, dacă încă nu au devenit dispute-conflicte între cei doi foști copreședinți ai USL Mureș. Fapt ușor sesizabil și la nivelul percepției vizibile a relație parlamentare și în teritoriu a cuplurilor Alexandru Frătean – Akos Mora, la Senat și Florin Buicu – Cristian Chirteș - chiar dacă nu fac parte din aceleași comisii parlamentarii mureșeni. Bătălia pe deconcentratele puternice a fost însă mult mai dură. Apele Române și Spitalul de Urgență au trecut imediat de la liberali, la social-democrați. Echipa Brassai – Kelemen Marton nu și-a dezvăluit toate atuurile și nici doleanțele în managementul CJ. Vizibil cel puțin. Încă votează alături de PNL, chiar dacă la București e la guvernare. Clasic pentru UDMR și pentru județul Mureș. PDL tocmai își aduce un apropiat al lui Vasile Blaga în consiliu, Ovidiu Moldovan, și nu iese din linia-vrerea lui Florea. Este extrem de așteptat, de presă și mai ales de fotoreporteri momentul primelor întâlniri punctuale Ciprian Dobre – Dorin Florea. Și mai ales pașii fiecăruia înspre a nu-și știrbi cumva din popularitate. Și din putere. Dacă vor înțelege că fiecare știe prea bine valoarea, dar și slăbiciunile celuilalt, vor juca politic și pentru oraș și județ. Nu doar punctual personal politic și electoral și pentru echipele fiecăruia, ci mai ales pentru cetate. Mureșenii tot așteaptă, de ani buni, pace și colaborare. Și progres. Evident, social-democrații nu vor mai fi atunci într-o expectativă favorabilă, cum o fac inexplicabil de ceva timp. Bătălia nu poate fi amânată sine die, la nesfârșit, mai ales că de prea multă vreme competitorii sunt mai degrabă interesați de ce va urma după "război", respectiv de armistițiul și de binefacerile păcii, decât de asprimea luptei sau de victimele lăsate pe câmpul public de luptă ideologică electorală. Despre cum se vor alinia cei doi consilieri PPDD ne-am uita la OTV, dar până și stația locală, finanțată o vreme de Doru Giurgea, s-a închis.

O casă autentic mureșeană

Oare anul 2014, anul Constantin Brâncoveanu, le spune ceva acestor trei lideri politici?! Cum ar fi fost azi dacă sultanul nu l-ar fi trimis la moarte împreună cu cei patru fii ai săi și cu boierul Văcărescu?! Era ziua de 15 august 1714, de Sfânta Feciora Maria. Aveam oare dinastie domnitoare strămoșească pe Brâncoveni? Singurul stil arhitectonic neaoș românesc... e. Un avocat, un doctor, un lutier. Dobre, Florea, Gliga. Liderii partidelor românești, cum le place să li se spună la Mureș. De anul lui Constantin Brâncoveanu sunteți în stare să faceți o casă comună a mureșenilor? Una românească? Tradițională, ca acum un secol, că tot trebuie să avem în vedere că acum 100 de ani a început Primul Război Mondial – o Casă Mureșeană. Cu documentare printre folcloriști, muzeografi, arhitecți, dar și prelucrători în piatră și lemn, olari, țesătoare, etc. Tot vin delegații străine la noi... Ar fi bine să le ducem pe lângă castelele nobiliare transformate în hotel-restaurant, sau cetățile săsești pline cu terase, - o fi - n-o fi, un sentiment de preaplin al celorlalte civilizații ce îmbogățesc pe cea ardeleană - la o Casă autentic mureșeană?!

Dar cum să o denumim? Dobre? Florea? Gliga?

De ce nu Brâncoveanu?!!

Emanuel MOLDOVAN

Abonamente
la săptămânalul Ziarul de Mureș

Publicația Ziarul de Mureș o găsiți în Catalogul Publicațiilor Locale din România, editat de Poșta Română, la nr. Cod. 15.421, anul 2014.
Un abonament costă 132 lei / an.

Informații și contractări la 0365-882.415 sau pe email la abonamente@ziaruldemures.ro
Agent vânzări abonamente: Gabriela BELEAN,
telefon: 0756-265.547.

Promisiuni neonorate pentru construcția patinoarului

Bucurie furată

După șase ani de la deschiderea șantierului, patinoarul acoperit de la Tîrgu-Mureș nu este încă finalizat. Până acum s-au cheltuit 20.5 milioane de lei, fonduri ce s-au dovedit insuficiente pentru darea sa în folosință. În ultimii ani, în povestea ce pare fără sfârșit, și-au făcut loc și aspecte juridice legate de proprietatea asupra terenului pe care este edificată construcția.

Patinoarul artificial din Tîrgu-Mureș împlinește șase ani de când au început lucrările de construcție și acestea nu au fost finalizate. Povestea sa a revenit în atenție deoarece omul de afaceri Ion Țiriac a vorbit, spumos, la emisiunea "După 20 de ani", de la Pro TV, despre stadiul lucrărilor. Colegul nostru Ionuț Oprea a avut răbdarea de a transcrie acea parte pe care o consemnăm datorită farmecului poveștii, dar și pen-

În așteptarea dezghețului financiar

tru că ilustrează destul de evident ce înseamnă să nu existe unitate de viziune asupra unui proiect. „La Tîrgu-Mureș, ieri am aflat, există, un stadion de hochei, de 4 ani, care nu e deschis încă. Cum nu e deschis încă? Mi-am permis și eu, deocamdată încă mai îmi răspunde pe la telefon un domn sau altul și l-am luat pe domnul Borbély, care a fost ministru, a fost jucător de tenis, băi, cum e cu treaba aia? Zice: Dragă Ion, acolo este, dar este de patru ani și nu este deschis pentru că lipsec 2 milioane și jumătate de lei, nu de asta. Măi László, mâine dimineață ți-i dau, ia dă-mi-l mie, cu proprietate și în momentul următor îl băgăm într-o fundație care nu mai e a nimănui, dar în momentul următor copiii joacă gratis, juniorii joacă gratis, și pe urmă Primăria, îl dai Primăriei dracului, că nu pot să-l adminstrez eu de la Monte Carlo și nici nu mă interesează, uite banii aici, păi nu că nu e al nostru, al orașului (continuarea lui Borbély, n.r.), dar al cui e, mă? Zice: al ministerului.

Bun, mi-am permis, am dat telefon dlui prim-ministru, care mi-a răspuns la telefon, mulțumesc pentru onoarea ce mi-a făcut-o, domle, dă-l dracu de patinoar, dle, stă acolo de pa-

Cel mai mare producător de ceramică de menaj din Europa

Cu o experiență de 55 de ani în industria ceramicii de menaj, Cesiro produce lunar aproximativ 4,5 milioane de produse, cu preponderență farfurii, platouri, cești și boluri și într-o cantitate mai mică produse complementare precum, ceainice, cafetiere, căni și cănițe, suporturi pentru șervețele, suporturi de ouă, untiere, solnițe, doze, scrumiere și obiecte decorative precum vase, ghivece, coșuri de fructe, suporturi de lumânări.

În anul 2011 a realizat o cifră de afaceri de 96 mil. lei (~22 mil. de euro). Peste 85% din producție este comercializată în următoarele țări din Europa: Anglia, Austria, Bulgaria, Cehia, Estonia, Germania, Grecia, Elveția, Italia, Moldova, Olanda, Polonia, Serbia, Spania și Ungaria; fiind astfel prezenți în aproape toate lanțurile mari de magazine din Europa. La nivel local, produsele Cesiro sunt distribuite

prin firma Cesiro House All către principalele lanțuri de magazine: Carrefour, Cora, Auchan, Kaufland, Rewe XXL, Selgros, Penny Market cât și către clienții mai mici tradiționali și către utilizatori finali din HoReCa.

Cesiro crează și decorează și produse speciale, de serie scurta, care înglobează mănopera calificată și înalt efort artistic creativ. De asemenea, Cesiro poate personaliza, la solicitarea specifică a clienților, oricare dintre produsele sale de serie lungă, prin aplicarea de decoruri sau inscripții simbolice specifice. Varietatea de produse, de dimensiuni, de culori și decoruri, unicitatea datorată unor procedee tehnice manuale de fabricație, prețul accesibil fiecărui buzunar sunt doar câteva dintre trăsăturile caracteristice produselor noastre care conving cumpărătorul.

CESIRO
CERAMIC PRODUCER

Schimb de replici

tru ani, ia dă-mi-l mie... Domn Țiriac, fundația este de interes public? – E, doar n-o fi de interes fascist sau comunist, bineînțeles, ori e fundație olimpică, ori facem una, uite banii, hai să îi dăm drumul, domnu' primar, ia vino încoace că te-a ales lumea, în parohia matale ești ales, dându-ți-l matale în folosință, nu pe mult, pe 50 de ani sau cât o fi, ai datoria să îmi lași copiii să joace acolo gratis, să nu veniți înapoi la mine că n-am curent, că n-am nu știu ce, de-asta ți-l dau, și am terminat cu el după aia (...). Nu știu dacă Ion Țiriac ar investi în patinoarul de la Tîrgu-Mureș, dar ne-a arătat ce înseamnă un investitor privat comparativ cu statul care a început o lucrare în 2008, pe care nu a dus-o la capăt nici în 2014. Nu chiar după 20 de ani, ci doar 6.

Obiectiv investițional de campanie

Povestea patinoarului artificial în aer liber de lângă Stadionul Municipal e destul de veche, ultima punere în funcțiune a acestuia înainte să își dea obștescul sfârșit pe proiectul marilor ambiții ale fostului ministru Borbély László datând din 2005, după 13 ani în care obiectivul fusese lăsat în paragină. În acel an, cu aproximativ 11 miliarde de lei, bani obținuți din rezerva bugetară a guvernului, patinoarul, aflat, la acea vreme, în administrarea CS "Mureșul", a fost dotat cu o instalație de făcut gheață și a fost renovat. La inaugurarea din 2005, președintele clubului "Mureșul", Vasile Coroș, a anticipat proiectul de acoperire a patinoarului. Într-o a doua fază, care ar dura aproximativ doi ani, potrivit declarației acestuia de atunci, ar fi urmat acoperirea completă a patinoarului, demers ce presupunea transformarea lui în cel mai modern patinoar din țară. Costurile realizării acestui proiect erau estimate atunci la aproximativ 60 de miliarde de lei. Trei ierni s-au bucurat iubitorii gheții de patinoarul artificial în aer liber. În vara lui 2008 au început lucrările la patinoarul artificial acoperit, ce urma să fie omologat pentru competiții internaționale, proiect ce a fost folosit ca temă de campanie a candidatului UDMR la Primăria Tîrgu-Mureș, Borbély László. Valoarea totală a proiectului se cifra la 6 milioane de euro, bani care urmau să fie investiți în construcția efectivă, grupuri sanitare, vestiare, un sistem de climatizare, instalații de iluminat moderne. Suprafața desfășurată a proiectului era de aproximativ 3.600 mp. Ca noutate absolută pentru România era faptul că acel complex era proiectat să aibă un sistem de climatizare care să permită ca, în restul incintei, temperatura ambientală să fie una normală. De asemenea, instalațiile noi ar fi permis funcționarea patinoarului pe tot timpul anului, dar și transformarea rapidă a acestuia în sală pentru competiții de baschet, handbal, gimnastică etc. Patinoarul era prevăzut cu 1.800 - 2.000 de locuri și era proiectat pentru a găzdui competiții internaționale pentru 11 ramuri sportive. Beneficiarul lucrării, Clubul Sportiv „Mureșul”, în baza proiectului executat de S.C. Proiect S.A., a contractat 3 firme pentru lucrări, respectiv S.C. Kesz S.R.L., S.C. Ecoterm Ardeal S.R.L. și S.C. Izorep S.R.L. Autorizațiile de construcție și organizare șantier au fost eliberate, de către Primăria Tg.-Mureș, în 29 mai, iar lucrările au fost demarate în iunie, cu termen de finalizare a construcției în decembrie 2008. În octombrie 2008, ministrul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și

2005 - Demonstrație de hochei la inaugurare

Locuințelor, Borbély László, inventaria lucrările de pe acest șantier și declara că: "Lucrările sunt în grafic, să nu uităm că au început în iunie și iată structura metalică este gata, până în decembrie cred că va fi montat și acoperișul, se va lucra la interior. Până acum am investit aici 8 milioane de lei, urmează încă 7, iar în total vor fi 21". Decembrie 2008 a trecut, iar patinoarul artificial acoperit nu era nici pe departe finalizat pentru că nu s-au mai alocat fonduri, odată cu câștigarea alegerilor de către PD-L.

Lucrările în stand-by

În vara lui 2009, noul ministru al Dezvoltării și Locuinței, Vasile Blaga, era în vizită prin județ. Se apropiau alegerile prezidențiale. Unul din punctele vizitate a fost încă nu atât de celebrul patinoar, atâta vreme cât nu trecuse decât 1 an de la demararea investiției. Deputatul Borbély László a încercat să îi smulgă o promisiune ministrului că investiția va fi finanțată în continuare, costurile estimative necesare finalizării lucrărilor fiind calculate la 6 milioane de lei. Nu insistăm asupra schimbului de replici dintre deputat și primarul Dorin Florea, ci reținem doar că acesta din urmă i-a solicitat ministrului ca baza sportivă din Parcul Municipal să fie transmisă în patrimoniul Tîrgu-Mureșului. Ca un politician cu state vechi, Blaga a susținut că investiția trebuie finalizată, iar apoi patinoarul transferat în administrarea municipiului.

Promisiunile lui Blaga nu au avut acoperire și în fapte deoarece în 2009 și în 2010, șantierul a fost închis. În iarna lui 2010 au apărut iarăși niște promisiuni că lucrările vor fi finalizate și patinatorii vor putea reveni pe gheață. Ceea ce s-a dovedit însă gheață în ochi dacă ar fi să parafrazăm o expresie celebră. "Există 5.5 milioane lei, s-au obținut prin rectificare, și de ce să nu o spun prin contribuția mea", declara, în iarna lui 2010, Borbély László, atunci ministru al Mediului. "Din câte știu primele facturi sunt predate deja către minister și sper să se cheltuiască acești bani, înseamnă că dacă am obține la rectificarea din noiembrie circa 1.5 milioane lei ar putea fi rezolvate și dotările, și am putea avea, nu un patinoar, ci o sală polivalentă care este unică în estul Europei. Eu sper să putem finaliza de curând patinoarul. Probabil în prima parte a anului 2011, anul trecut din păcate a fost unul mai puțin bun, nu știu de ce nu punem toți umărul pentru că nu este o inițiativă proprie, ci este o inițiativă în sprijinul tuturor

Lobby la ministrul Blaga

târgumureșenilor", a mai declarat Borbély, la acea vreme. Alocarea sumei a fost confirmată și de directorul CS Mureșul, Horațiu Cioloboc: "Am primit într-adevăr suma de care a spus domnul Borbély, banii au venit, muncitorii s-au apucat de lucru, nu într-un ritm susținut, pentru că mai aveau și alte lucrări, dar începând din această săptămână se vor reorganiza. Sperăm ca în a doua parte a lunii decembrie să putem porni instalația de gheață și să se poată patina, iar publicul să aibă acces – fără vestiare. Ar fi bine dacă ar veni și restul sumelor. Am discutat cu constructorii și dacă ar fi toți banii odată, în patru - cinci luni ar putea fi terminată toată această investiție". Dacă aveți răbdare să calculați, sumele alocate construcției patinoarului se cifrau, la sfârșitul lui 2010, la 20,5 milioane de lei, iar investiția tot nu era realizată, cu toate că valoarea proiectului era estimată la 21 de milioane de lei, la cursul euro din 2008, deși în 2010 era acreditată teza că patinoarul costă 26 milioane de lei. Ba mai mult, suma vehiculată pentru finalizarea complexului multifuncțional din Parcul Municipal se cifra la 2 milioane de euro, fonduri pentru dotări și sistematizare exterioară. În 2011 a fost, din nou, anunțată inaugurarea patinoarului, ceea ce nu s-a întâmplat nici atunci, deoarece și astăzi construcția a rămas cam tot prin 2010.

Patinoarul, da, teren, ba!

În 2010, în luna august, Guvernul României a transmis gratuit Municipiului Tîrgu Mureș Stadionul municipal împreună cu cele cinci terenuri de tenis din zonă, Parcul Sportiv Municipal, precum și terenurile fostului club ASA de la Complexul de Agreement și Sport "Mureșul". Transferul a încurcat și mai mult situația patinoarului, și anume terenul a ajuns la municipiu, iar obiectivul de investiții a rămas la Agenția Națională pentru Sport, respectiv Ministerul Tineretului și Sportului, după schimbările succesive de guverne, în administrarea CS "Mureșul". Fiind o construcție ridicată pe un teren care nu îi aparține, ministerul a blocat investiția până la lămurirea situației juridice a terenurilor. Ceea ce, de asemenea, nu s-a întâmplat până în ziua de azi, deși un prim pas a fost făcut în luna iulie a anului trecut.

Astfel, prin Hotărârea nr. 244 din 25 iulie 2013 privind transmiterea din domeniul public al municipiului Tîrgu Mureș în administrarea Clubului Sportiv „Mureșul” Tîrgu Mureș a unui teren aferent patinoarului artificial, Consiliul Local Tîrgu-Mureș a aprobat „transmiterea din proprietatea publică a Municipiului Tîrgu Mureș și administrarea Consiliului local municipal Tîrgu Mureș, în administrarea Clubului Sportiv „Mureșul” Tîrgu Mureș a unui teren aferent patinoarului artificial, teren situat în Tîrgu Mureș, Parcul Sportiv Municipal nr. 4, înscris în CF 129302 Tîrgu Mureș, nr. cad. 129302 (...). Hotărârea mai prevedea la art. 2 următoarele: „Se împuternicește Administrația Domeniului Public să comande lucrările topografice necesare identificării exacte a cuantumului terenului aferent patinoarului artificial, precum și a altor imobile proprietatea publică a Statului Român și în administrarea Clubului Sportiv „Mureșul” Tîrgu Mureș”, iar la art. 3 și 4: „Suprafața de teren rezultată din documentele topografice va fi adusă la cunoștința Clubului Sportiv „Mureșul” prin grija autorității publice executive”, respectiv „După efectuarea lucrărilor topografice corespunzătoare, se va promova un proiect de hotărâre privind cererea de transmitere a terenului aferent terenului artificial de handbal, în condițiile legii”. Altfel spus a trecut un an, dar documentația nu a fost încă întocmită, motivele fiind irelevante. Cert este faptul că suntem la sfârșitul lunii iunie, că patinoarul este în continuare în conservare și că la ritmul cum se mișcă lucrurile, nici în iarna lui 2014-2015 nu vom patina în patinoarul acoperit.

Lavinia MUREȘAN
Ionuț OPREA

Târgurile de odinioară....

Târgul ca loc de schimburi de mărfuri a avut un rol însemnat în comunitățile tradiționale. Erau, în același timp, loc de întâlnire între neamuri, între meseriași, între negustori, între săteni și orașeni, între tineri din locuri diferite, devenind un spațiu de schimburi culturale. Mărturiile cele mai complete datează din perioada interbelică, cercetările științifice scoțând în evidență faptul că târgul era un loc de comunicare între lumea satului și cea a orașului, între zone geografice, economice și culturale diferite. Ele s-au organizat la interferența dintre zone agricole și pastorale, munte și șes, urban și rural, tocmai pentru a se asigura fluxul de mărfuri necesare gospodăriilor și traiului familial.

Târgurile, loc de întâlnire între țărani de la munte și cei de la câmpie

Târgu- Mureș, anii '40 ai secolului trecut

Rolul cultural al târgului s-a afirmat ca o funcție derivată din cel economic și social. Interacțiunea între diferite obiceiuri, porturi populare și indivizii din aria de atracție a târgului, a contribuit la dezvoltarea comunității în ansamblu și la conturarea unei identități locale/zonale care a rezistat până în anii 1950.

Târgurile jucau un rol foarte important în schimbul de mărfuri, practic comerțul desfășurându-se în cea mai mare parte în cadrul lor. În târgurile săptămânale și în iarmaroace era vândut surplusul de produse agricole, se desfășura schimbul dintre diferite regiuni și de aici achiziționau sătenii produsele meșteșugărești. Mărfurile comercializate erau caracteristice zonei de atracție. Țăranii de pe câmpie vindeau produse agricole, iar cei de la munte lemn, animale și produse animaliere, în timp ce negustorii aduceau produse specifice industriei casnice: vase, încălțăminte, îmbrăcăminte, unelte etc, în secolul XX observându-se un interes din ce în ce mai crescut al țăranilor față de produsele manufacturiere din orașe, ceea ce denotă faptul că lumea rurală gravita tot mai mult în jurul marilor centre urbane, odată cu industrializarea (nevoia de muncitori) și cu extinderea sistemului educațional la sate.

Pentru a combate specula, Prefectul stabilea prețurile

Pe teritoriul actual al județului Mureș în perioada interbelică funcționau peste 200 de târguri sezoniere, din care peste 70 erau târguri anuale ce durau două-trei zile. Municipiul Târgu-Mureș, ca și alte orașe importante, își datorează denumirea și dezvoltarea acelor târguri de țară existente pe teritoriul său de-a lungul timpului, începând cu evul mediu și până astăzi.

Desfășurarea târgurilor era în strânsă legătură cu evenimentele social-economice ale perioadei respective. Imediat după primul război mondial, comerțul liber în târguri a fost restricționat pe întreg teritoriul Transilvaniei. Târgul de vite a fost restrâns la o singură zi în loc de două, cum se întâmpla în mod obișnuit, chiar dacă se declara circulația liberă a vitelor,

iar cel de cereale fiind chiar interzis. În perioada mării crize economice din 1929-1933 s-a încercat prin diverse măsuri, cum ar fi stabilirea unor prețuri maxime (la carne, sare, lapte, pâine, pește, etc.), să se mențină prețul ridicat al grâului. Un ordin circular al prefecturii stabilea prețul grâului la târgurile de cereale din județul Mureș: Târgu-Mureș, Reghin, Band, Miercurea Nirajului, Râciu, Teaca.

Pentru micșorarea prețurilor au fost luate măsuri împotriva speculanților, a comercianților intermediari, care ridicau artificial prețul mărfurilor, astfel fiind stabilite prețuri maxime la anumite produse alimentare de bază interzicându-se intrarea în Târgu-Mureș a precupeților, a negustorilor intermediari, în târgurile săptămânale înainte de ora 9 și în cele anuale, înainte de ora 11, tocmai pentru a permite producătorilor să-și vândă în mod direct produsele cumpărătorilor.

Târgul, loc de încheiere a unor căsătorii

Cele mai importante târguri din zonă se țineau la Tg. Mureș. În sec. XX, aici se organizau 5 târguri anuale, care durau între 3-5 zile. În general, în prima zi se ținea târgul de vite, apoi târgul de cai și în ultima zi era târgul de mărfuri. Mai era apoi târgul de la Gurghiu (de Sf. Gheorghe) a cărui arie de atracție cuprindea Valea Gurghiuului, Valea Mureșului Superior și o parte din Câmpia Transilvaniei, care pe lângă schimbul de mărfuri, mai avea un important rol social: aici se tocmeau căsătorii. A devenit acum cunoscut ca Târgul de Fete de la Gurghiu.

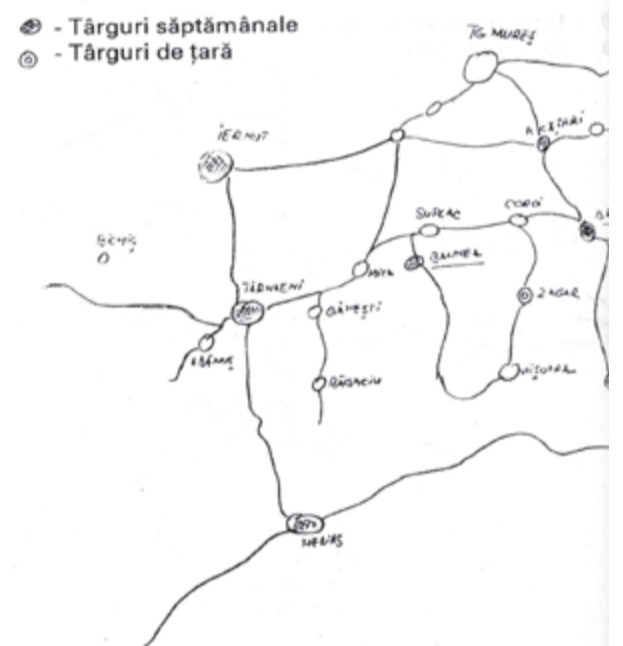
Târgurile de primăvară și de toamnă de la Reghin erau cunoscute în toată zona și în perioada interbelică erau un reper al bunăstării țăranilor, funcție de numărul de animale vândute/cumpărate aici. Abundența mărfurilor comercializate arăta și cum au fost anii agricoli din punct de vedere meteorologic (ploios, secetos), dar și din perspectiva sanitară (au bătuit diferite epidemii la animale) sau a unor evenimente (în 1939, târgurile de cai din Târgu-Mureș au avut de suferit din cauza rechiziționărilor pentru armată).

La Miercurea Nirajului se ținea târgul de animale și târgul de mărfuri, care se organizau de mai multe ori pe an și atrăgea țărani și producătorii din toate satele Nirajului. Erau și prilejuri de distracție, dar și de schimb de idei.

Tg. Mureș, anii 1940. Coșurile și măturile, articole căutate de gospodari

Târgul de la Monor (Bistrița) avea influență până în satele de la poalele munților Călimani, situându-se la confluența județelor Bistrița, Mureș și Harghita, unde, pe lângă schimburile de produse, se organizau jocuri populare la care participau tineri din toate satele din jur.

Târguri și drumuri din zona Târnăveni

Caii se vindeau și se cumpărau cel mai bine la târguri

Târgul de vară de la Sânpetru de Câmpie (începutul lunii iulie) a fost unul din cele mai mari târguri de acest gen din țară. De referință rămâne însă târgul de vară, care se desfășura în luna iulie și la care participau câteva sute de oameni.

Târgul se desfășura pe durata mai multor zile, iar anterior Primului Război Mondial și în perioada interbelică ținea chiar și 2-3 săptămâni. Perioada târgului de vară de la Sânpetru de Câmpie debuta cu cel de cai, care se organizează și în zilele noastre. Se vindeau/cumpărau sute de cai. Participau țigani geambași în număr mare, inclusiv din Ungaria și Serbia.

Pe 12 iulie avea loc târgul de vite, care cu timpul și-a pierdut importanța și anvergura. În data de 15 iulie se organiza "ziua târgului", când veneau negustori cu șatre, tarabe, comercianți ambulanti, aveau loc jocuri populare pentru tineri și bătrâni. În perioada interbelică, până prin 1950, la acest târg veneau locuitorii din aproape toate satele din jur, cu trupe de dans și de lăutari.

Mai erau târguri, săptămânale sau anuale, la Vătava, Rușii Munti, Papiu Ilarian, Sârmașu, Band, Râciu, Saschiz (târg pentru mirese), Sighișoara, Deda, Petelea, Târnăveni, Sângeorgiu de Pădure, Ghindari, Chibed, Luduș, Iernut, Vișoara, Bălăușeri și în alte câteva localități.

Pe lângă funcția lor social-economică, târgurile erau un loc de interferență între comunități învecinate, între lumea rurală și urbană, între țărani și orașeni, căpătând, o dată cu urbanizarea, industrializarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, o dată cu modernizarea administrației, un factor de nivelare culturală, cadru în care, treptat, satele începeau să graviteze în jurul acestor localități-târguri (devenite apoi orașe) și să depindă de ele din toate punctele de vedere.

Periada comunistă și colectivizarea le-a transformat și mai profund, cu toate că unele caracteristici ale târgurilor s-au păstrat până târziu în anumite zone. Confiscarea pământului și apariția fermelor de stat, interzicerea anumitor obiceiuri (mai ales cele religioase și cele cu caracter cultural) a modificat funcțiile principale ale târgurilor. Au continuat să se organizeze în vechile forme până prin anii 1970, când colectivizarea se încheiase. Deja, din acest moment, nu se mai poate vorbi de surplus de produse agricole pe care țărani să le comercializeze la târg.

Se vindeau totuși produse agro-alimentare către populația urbană. Era încă locul de unde țărani achiziționau unelte agricole necesare propriilor gospodării, dar și locul unde se cumpărau animale, dar în număr mai mic. Importanța târgurilor săptămânale de animale se manifesta în mentalitatea și comportamentul oamenilor, observându-se încă „vănzoleala” ce se crea în aceste zile în târguri, dar târgurile din orașe nu mai aveau anvergura de altădată.

Disoluția târgurilor tradiționale. Cauze și factori

Urbanizarea forțată, industrializarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, apariția magazinelor specializate, au condus la disoluția târgurilor tradiționale și a obiceiurilor legate de acestea. Oamenii de la țară au devenit muncitori salariați în diferite întreprinderi de stat, iar produsele gospodăriei țărănești nu mai aveau cerere.

Semnificația oricăror manifestări și obiceiuri țărănești, fie ele și cu caracter economic și social cum erau târgurile, s-a transformat în perioada regimului comunist, fiind înlocuite de cele dedicate glorificării partidului și conducătorilor, condițiile politico-economice și sociale ale acelor vremuri transformând profund societatea tradițională românească.

Paradoxal, în pofida propagandei comuniste privind egalitatea între țărani, muncitori și intelectuali, se putea observa apariția unor falii între aceste clase sociale, între care cea mai relevantă a fost discrepanța mare, ca percepție în primul rând, între țărani/muncitori pe de-o parte, și intelectuali, pe de alta.

Această stare de lucruri a fost cauzată și de politica de industrializare/urbanizare forțată care a determinat migrația populației spre confortul orașelor. În acest cadru trebuie să plasăm și disoluția formelor tradiționale de târg și a ansamblului de activități și obiceiuri ce aveau loc la târgurile de oraș și de țară, inclusiv în județul Mureș.

La târgul de fete de la Gurghiu nu se mai aranjează casatorii, dar se cumpără haine

Vechile tradiții, în pericol

După căderea regimului comunist s-a reluat tradiția organizării târgurilor, dar în scurt timp acestea au devenit mai degrabă bălciuri. Economia de piață, așa cum e ea la noi, și-a pus amprenta și pe acest tip de manifestări, la care adăugăm oportunitatea politicienilor de a se folosi de orice prilej pentru propagandă politică.

Efectele dezastruoase asupra demografiei rurale generate de politicile regimului comunist, îmbătrânirea populației de la țară, faptul că procesul de retrocedare al pământului către foștii proprietari s-a derulat anevoios, hățiturile legislative, migrația tinerilor spre alte țări, nu a permis rearticularea păturii de țărani activi care să reînnoie vechile tradiții.

Nici nu a fost posibil de altfel, în noile împrejurări economice, politice și sociale. Aderarea României la Uniunea Europeană și politicile agrare comune au fost de natură să lichideze orice rămășiță a vechilor obiceiuri, întrucât acum acestea nu mai răspund nevoilor comunităților. Cu toate acestea, se mai organizează târguri aproape în fiecare comună, dar ele nu mai au caracteristicile de odinioară, nu mai au funcția de agregare a comunității, nu mai au același impact, au dispărut particularitățile acestora funcție de zone, modelul comun

La târgul de la Sânpetru se vând și se cumpără și astăzi cai

fiind spectacolul folcloric. Mai mult decât atât, apar „târguri tradiționale” în localități din județul Mureș unde nu au fost niciodată, ele nefiind altceva decât un fel de „festival al portului și al dansului”, deci dansul sau jocul nu mai este o distracție a participanților, ci un spectacol oferit de organizatori.

„Târgul lichiilor” de la Bahnea

La Bahnea a ajuns să se organizeze „târgul lichiilor” – invocare a unui vechi obicei local, deși, în realitate, au loc aici același tip de manifestări folclorice și de bazar ca în toate celelalte localități. În zilele noastre târgurile tradiționale își pierd specificul cultural local devenind treptat spectacole folclorice și expoziții artizanale standard, însoțite de tarabe cu mici și bere, locuri unde găsești aceleași produse tradiționale, indiferent că este un târg în Maramureș sau unul în Oltenia.

De obicei, târgurile de meșteri populari organizate de autoritățile locale susțin producătorii care-și permit să plătească taxele de închiriere și mai puțin pe cei care continuă tradiția locală. Târgurile de animale au dispărut din orașe, păstrându-se doar cele artizanale și cele de promovare a diverselor domenii de business. Astăzi se vând tot mai puține mărfuri meșteșugărești în târgurile „tradiționale” în favoarea celor industriale și artizanale. Preponderent, se comercializează produse second-hand, chinezării, diferite obiecte – utile sau nu locuitorului de la țară. Este totuși un prilej de sărbătoare pentru locuitorii din zonă, o ocazie de întâlniri și reîntâlniri.

Târgul de la Sânpetru de Câmpie își păstrează încă unele caracteristici. Ziua târgului de cai reprezintă o atracție pentru crescătorii de cabaline din mai multe județe învecinate (Bistrița sau Cluj), care vin să-și prezinte animalele și eventual să le vândă. Se adună aici în fiecare lună iulie câteva sute de persoane din localitățile din zonă, dar își pierde, treptat, importanța, fiind năpădit de produse banale, se transformă într-un festival al micilor și a berii.

Târgul fetelor de la Gurghiu și-a pierdut semnificația inițială

Târgul fetelor de la Gurghiu a devenit un festival folcloric de scenă, cu formații și soliști de muzică populară. Se amenajează aici și un bazar unde se vând preponderent chinezării și în măsură foarte mică produse agricole sau casnice.

Primarul înmânează diplome pentru cuplurile care aniversază 50 de ani de căsnicie. Târgul de fete a rămas doar ca denumire, acum nu se mai organizează dansul călușarilor și nici tocmele de nuntă între tineri și tinere sau părinții acestora așa cum se întâmpla în vremurile mai vechi.

În fiecare an apar aici politicieni de toate rangurile al căror singur obiectiv este să-și facă propagandă, mai vârtos în timpul sau anterior campaniilor electorale. Așa se întâmplă și la Târgul cireșelor de la Brâncovenești, unde se comercializează din ce în ce mai puțin cireșe și tot mai mult chinezării și se organizează un spectacol folcloric. Cunoscutul târg de la Miercurea Nirajului s-a transformat într-o piață de alimente și de vechituri. În câteva localități mai funcționează totuși

târguri de animale (Vătava, Sânpetru de Câmpie, Gurghiu, Hodoșa, Râciu etc), caracteristică tradițională păstrată încă. Viitorul acestora nu este prea roz, condițiile politice, sociale și economice care se prefigurează nefiind prielnice păstrării târgurilor tradiționale, întrucât exigențele legislative europene restricționează tot mai mult acest tip de schimb.

De asemenea, în aproape toate localitățile spațiul de organizare al târgurilor s-a mutat din piața centrală înspre periferia acestora, ceea ce denotă scăderea importanței târgurilor pentru comunitatea locală. Surprinzător însă, în târgurile unde țărani mai comercializează cereale, unitatea de măsură a volumului a rămas mierța sau feldera, cu toată strădania OPC-ului de a elimina acest sistem tradițional de măsură.

Poate sociologii și etnografii ne vor oferi explicații pentru penitența unor obiceiuri și dispariția altora.

Târgul ca tentativă a unor politicieni de a face „manifestări de tip spectacol”

Fără îndoială că, în legătură cu târgurile tradiționale din județul Mureș, contrastul între cele trei perioade la care am făcut referire (perioada interbelică, perioada comunistă și cea actuală) este o urmă firească a evoluțiilor istorice, schimbările profunde în structurile societății românești tradiționale amprentând pe măsură formele de organizare a vieții comunitare și a manifestărilor exterioare ale acestora, cum este și târgul. Nu trebuie să fim nostalgici sau anacronici, deși ne place să sublimăm până la sacralizare „puritatea” obiceiurilor tradiționale românești.

Târgul – în forma lui tradițională – și-a epuizat de mult timp utilitatea și necesitatea și explicațiile sunt la îndemâna oricui. Tentativele unor potenți de a colora în forme vechi niște manifestări de tip spectacol (dându-le denumirea de **târg**) este jalnică și nu urmărește altceva decât interese de altă natură decât cele ale comunităților, cu tente evidente de manipulare.

La târgul de fete de la Gurghiu, azi se face politica

Ar trebui reținut însă viabilitatea de principiu a regulilor sociale vechi, a viabilității economice a târgurilor pentru comunitățile tradiționale, a adecvării aproape perfecte a nevoilor oamenilor la piață, a modului în care comunitatea și-a construit în jurul târgului un întreg ansamblu de manifestări menite să mențină și să întărească aceste reguli.

Ar mai trebui elogiată tăria țăranului care lua parte la aceste manifestări, vitalitatea lui, capacitatea de a identifica modalități eficiente de supraviețuire a familiei într-o gospodărie autarhică, trăsături care astăzi ni se par de-a dreptul exotice.

Un demers laudabil de a readuce în atenția publicului mureșean viața târgului tradițional sub toate aspectele l-a avut Secția de Etnografie și Artă Populară din cadrul Muzeului Județean Mureș, care a organizat expoziția intitulată **Târgurile mureșene și lumea rurală**, deschisă în anul 2013 și care va putea fi vizitată încă câțiva ani, instituție pe ai cărei specialiști i-am consultat în realizarea acestui material.

Nicolae POP

În căutarea bogăției sărate cu ajutorul proiectului "Samaris"

Muzeul Județean Mureș în parteneriat cu Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, din Sfântu Gheorghe derulează în intervalul mai – noiembrie 2014 proiectul cultural destinat protejării monumentelor saline de pe Valea Mureșului Superior intitulat "Samaris". Proiectul aduce în prim plan siturile arheologice de la Sărățeni (castru roman, vama medievală a sării), Orșova, comuna Gurghiu (sit arheologic privind exploatarea sării), Comănești, județul Harghita (sit arheologic privind exploatarea sării), fântânile sărate de la Jabeșița și Corund, Băile sărate de la Jabeșița precum și peisajele cultural-naturale de la Sovata, Praid și Jabeșița.

Stabilirea vârstei sitului de la Orșova

"La Orșova, la marginea satului există două râpe cu apariții saline la suprafață printre care există multe elemente care provin de la instalațiile care, după toate probabilitățile au fost utilizate în exploatarea sării. La ora actuală, ne este absolut clar că toate manifestările pe care le-am văzut acolo sunt de origine antropică, ceea ce nu știm este din ce perioadă datează. Nu putem defini vârsta unui obiect de lemn dacă el nu este asociat cu alte fapte. Experiența pe care o avem în această privință e foarte relevantă pentru că noi am descoperit pe teritoriul județului Bistrița situri asemănătoare și tot așa, nu existau cum se întâmplă de obicei la suprafața terenului, fragmente ceramice sau alte elemente care să ne permită din prima să spunem din ce epocă datează. După ce am prelevat probe pe care le-am trimis la laborator am obținut datele care ne-au permis să le încadrăm cronologic în Epoca Bronzului și Epoca Fierului, lucru care urmează să-l facem și la Orșova", a precizat dr. Valeriu Căvruc, directorul Muzeului Carpaților Răsăriteni din Sfântu Gheorghe, membru în echipa proiectului.

"Ele nu există din punct de vedere juridic"

Potrivit lui Valeriu Căvruc unul dintre scopurile proiectului îl reprezintă prelevarea datelor relevante care să permită încadrarea siturilor arheologice cu maximă exactitate posibilă, scop dublat de clarificarea situației juridice a siturilor arheologice.

"Scopul principal este să facem tot ce depinde de noi în momentul de față ca aceste situri să capete protecție juridică. Ele nu există din punct de vedere juridic. Partea academică, de cercetare, este foarte importantă numai că noi dacă am începe acum cu protecția acestor situri și cu proiecte de cercetare propriu-zise, s-ar putea ca atunci când vom primi finanțarea și vom fi pregătiți, să nu mai avem aceste situri pentru că ele se distrug. Atât din cauze naturale, cât și din cauza intervențiilor umane. Dacă primarul nu știe că zona este protejată și dă autorizație pentru exploatarea nisipului, a lutului, intră buldozerul, excavatorul, intră omul.... A doua cauză este cea naturală, de cele mai multe ori. Acolo unde zăcămintul de sare se află aproape la suprafață există multe galerii formate în cursul mileniilor sau milioanele de ani. Aceste galerii reprezintă traseele foștilor curenți de apă. Sub presiunea pământului care se află deasupra acestui zăcămint, la un moment dat aceste galerii cedează și se produc căderi de teren, alunecări de teren", a spus Valeriu Căvruc.

Interesul pentru vestigii sărate pe filieră britanică

Dacă în Europa, situația siturilor arheologice salifere este una bine pusă la punct, unde siturile arheologice, vestigiile etnografice și documentele istorice privind exploatarea sării din cele mai vechi timpuri până în prezent sunt foarte bine puse în valoare în Austria, Polonia, Spania, Anglia și Germania, precum Salina de la Wieliczka, Polonia și Salina de la Hallstatt, Austria, în România situația e una prea puțin exploatată, primele cercetări venind – culmea! - din partea unor străini interesați de vestigiile salifere din România.

"Interesul pentru arheologia și etnografia sării pe teritoriul României nu se datorează cercetătorilor români și nu știu cum se face că în ambele cazuri, în cazul Moldovei Subcarpatice și Transilvaniei inițiativele au venit din Marea Britanie. Cercetările din Transilvania începute după anii 2000 se datorează inițiativei academicianului Anthony Harding, membru al Academiei Britanice care ne-a stimulat și astfel la ora actuală, vestigiile arheologice descoperite și cercetate în ultimii ani plasează România pe unul din locurile de frunte în Europa în ceea ce privește valoarea vestigiilor pe care le avem. Dar, și de data aceasta noi suntem foarte mândri că le-am descoperit, că ele sunt foarte importante dar suntem cât se poate de conștienți că astăzi e urgent să le protejăm", a mai afirmat directorul Muzeului Carpaților Răsăriteni din Sfântu Gheorghe

De la deșeurile culturale la resurse de dezvoltare

O dată conservate, următorul pas ar fi valorificarea acestor situri din punct de vedere turistic. Un pas prea îndrăzneț acest salt direct la valorificare? Răspunsul a venit tot din partea dr. Valeriu Căvruc.

"Cineva trebuie să gândească cum să valorificăm aceste obiective, cum să le punem în slujba societății, cum să le transformăm din deșeurile culturale în resurse de dezvoltare. În fiecare demers trebuie să fie un prim pas. Prima dată trebuie să reparăm aceste vestigii. Fiecare dintre noi avem job-uri, lucrăm la muzee, noi de aceea am ales această modalitate de a realiza acest proiect pentru că este extracurricular pentru noi. Dar să nu ne închipuim că dintr-un singur proiect care-și propune un lucru foarte clar, cercetarea care să permită crearea documentației necesare, fără de care aceste obiective nu vor căpăta statut juridic de monument, putem schimba foarte multe. Noi suntem conștienți de faptul că următorii pași, după ce reușim să asigurăm protejarea acestor situri, este ca autoritățile locale să caute soluții ca efortul lor, necesar protejării siturilor, să fie răsplătit prin faptul că vor transforma această povară într-o sursă de dezvoltare", a mai spus Valeriu Căvruc.

Problema statutului juridic al monumentelor

Potrivit lui Valeriu Căvruc, marea problemă a patrimoniului imobil din România o reprezintă cea a statutului juridic, considerat unul extrem de fragil.

"Legea spune, de pildă, că nimeni nu are voie să aducă prejudiciu unui monument. Am avut nenumărate ocazii să fiu implicat în diverse discuții, și când am fost rugat de un secretar de stat să-i împărtășesc din experiența mea l-am întrebat: de când există legea protejării monumentelor istorice a ajuns cineva la pușcărie? Nu a fost răspunsul. Unii o să zică

FOTO 2 - Dr. Valeriu Căvruc explicând importanța conservării siturilor

că cineva nu veghează asupra respectării legilor și aceștia probabil sunt primarii, miniștrii, iar alții or să zică că legile sunt proaste. Legile care nu se respectă, din punctul meu de vedere sunt legi proaste. Singurul criteriu pentru a spune că legea este bună îl reprezintă faptul că ea trebuie să producă efectele scontate. Din cunoștințele mele nu cunosc nici un primar, nici un dezvoltator, nici un investitor care să fi făcut o oră de pușcărie pentru faptul că a distrus un sit arheologic", a declarat Căvruc

"Nu putem să păstrăm și varza și să mulțumim și capra"

Exercițiul de imaginație pe o problemă cât se poate de reală cu același dr. Valeriu Căvruc.

lată ce spunea domnia sa în acest sens: "Trăim într-o epocă în care dreptatea trebuie dovedită în instanță, cea care va decide cine are dreptate. Imaginați-vă că sunteți primar și eu sunt de la cultură. Dumneavoastră ați dat aprobare pentru amenajarea unei stațiuni balneare pe teritoriul comunei cu bani de la UE și eu vă zic că nu aveți voie să faceți deoarece este un sit arheologic. Se bate cap în cap interesul comunității și interesul dumneavoastră pentru a construi acel obiectiv de interes care va genera venituri și dorința mea, la fel de justificată, de a salva acest sit. Din păcate nu putem să păstrăm și varza și să mulțumim și capra, iar în acest caz merg la ceea ce spune legea. Mergem în instanță și dumneavoastră, dacă ați avut bani suficienți cu această investiție, aveți și bani pentru avocați, spre deosebire de mine. Avocatul va contesta existența acestui sit pentru că în spatele celor mai multe situri, monumente care au intrat pe listă oficială, nu există dosare cu expertiză. Doar începând de la finele anilor 90 s-a prevăzut obligativitatea ca să nu se introducă în lista monumentelor niciunul care nu are în spate expertiză, verificarea topografică, care înseamnă foarte multe lucruri. De ce? Pentru că dumneavoastră, pe bună dreptate, îmi veți reproșa mie, reprezentantul Ministerului Culturii, că am declarat că o parte din terenul care este proprietatea dumneavoastră ca fiind monument în mod abuziv. Este foarte posibil ca dumneavoastră să câștigați, nu eu, pentru că eu nu am avut grijă ca în timp util să-mi fac acte de identitate pentru acel sit."

"Ping pong-ul" responsabilității

Sarea pe rana siturilor arheologice o reprezintă și eterna poveste a responsabilității în ce privește protecția monumentelor.

"Arheologii, arhitecții din România și alți oameni care se ocupă de monumentele istorice, nu sunt foarte implicați în tot ceea

ce înseamnă protejarea juridică pentru că ei consideră că aceasta este treaba guvernului. Guvernul o trimite la Ministerul Culturii, care o pasează la direcțiile județene de cultură. Vă invit să mergeți la direcțiile județene și să vedeți câți experți arheologi, arhitecți au, și atunci poate veți înțelege de ce lucrurile stau așa cum stau", a declarat Valeriu Căvruc.

Sarea din Dacia în atenția romanilor

Interesul pentru sare nu e unul de azi de ieri, el datează încă de pe vremea romanilor, exploatarea de sare de odinioară fiind un exemplu în acest caz și chiar proiectul "Samaris".

"În Transilvania sunt multe lacuri cu apă sărată. Foarte multe din aceste lacuri nu sunt făcute de către Dumnezeu, sunt exploatare abandonate de om și apa și-a făcut loc acolo. Au acoperit cu nămol și cu tot felul de deșeurile resturile arheologice, au pus un strat de 10 m de apă și apoi du-te și află tu că acolo a fost o exploatare minieră de pe vremea romanilor. Noi știm că unul dintre motivele importante pentru care romanii au făcut gestul nesăbuit de a cuceri Dacia a fost determinat de resursele existente aici, printre care și sarea. Există inscripții romane care atestă clar că au existat exploatare de sare, sare care pleca în diverse părți ale lumii. Din sursele istorice mai știm că au existat exploatare de anvergură ale sării și noi nu cunoaștem nici un sit arheologic din epoca romană în exploatarea sării", a precizat Valeriu Căvruc.

Salvarea și protejarea siturilor

Vestigiiile unei bogății de mult apuse fac obiectul proiectului "Samaris", bogăție care poate fi scoasă din calea agresiunii umane sau a factorilor naturali.

Mai mult decât atât, proiectul "Samaris" poate aduce cea gură de oxigen atât de necesară din punct de vedere al statutului juridic menit a împiedica interesele unora de a călca în picioare patrimoniul pe care încă îl mai avem.

"Proiectul urmărește salvarea și protejarea a nouă monumente de exploatare preindustrială a sării de valoare excepțională. Toate monumentele vizate de proiect se află într-un proces accelerat de degradare din cauza agresiunii umane și a factorilor naturali. "Samaris" va întreprinde o serie de măsuri, în conformitate cu legislația națională, pentru ca aceste obiective să poată fi clasate ca monumente istorice și de arhitectură, să fie incluse în Lista Națională a Monumentelor și astfel să intre sub protecția legii", a concluzionat arheologul Daniel Cioată, managerul proiectului Samaris.

Alin ZAHARIE

Excelența Sa, Romulus Ioan Budura, fost Ambasador al României în China

În contextul evenimentelor care se petrec în Ucraina - evenimente care au debutat în luna martie a.c. - problema se pune cât se poate de tranșant: Se va dezintegra statul ucrainean? Ce implicații poate avea acest conflict pentru țările din zonă - inclusiv România și Republica Moldova -, dar și pentru întreaga Europă? Este criza ucraineană preludiul unui Al Treilea Război Mondial sau vom intra într-un nou Război Rece? Pentru cât timp? Cu rol de hub de rețea pentru gazele rusești, grănar pentru o serie de țări din Europa, fiind de asemenea și un foarte important port la Marea Neagră, Ucraina este "prinsă la mijloc" între interesele politice, economice și militare ale Rusiei (și Chinei, mai puțin vizibilă) pe de-o parte, și ale UE (secondată de SUA), pe de altă parte. Este evident și faptul că Rusia nu mai este dispusă să cedeze. Foști diplomați români și ofițeri analiști de informații despre mizele unui conflict departe de a se fi încheiat, în exclusivitate pentru "Ziarul de Mureș".

Litigii și conflicte "înghețate" de decenii sunt readuse acum în actualitate

Chestiunile nerezolvate sau rezolvate parțial și defectuos sunt acum în prim plan. Crimeea - fostul Hanat al Hoardei de Aur locuit cândva în mod predominant și tradițional de tătari - are o istorie aparte. Tătarii din fosta provincie rusească Crimeea au fost în Al Doilea Război Mondial aliații germanilor. După război sovieticii i-au deportat pe tătari în cele patru zări ale URSS, dar mai mult în Asia, aducând în locul lor ruși și drept urmare au schimbat compoziția etnică a regiunii. Aceasta a fost făcută "cadou" de Hrusciov statului ucrainean, republică componentă a URSS. Același stat ucrainean a moștenit și alte "cadouri otrăvite" (teritorii) de la fostul imperiu sovietic, dar și de la Polonia, Germania, Ungaria și, bineînțeles, România, în acest ultim caz fiind vorba de NE Bucovinei și Ținutul Herța (circa 500.000 de locuitori români). Iată ce ne-a declarat Excelența Sa, Romulus Ioan Budura, fost ambasador al României în China, reputat sinolog: "În spatele Euromaidanului ucrainean există probleme istorice grave ce nu pot fi neglijate (nu mă gândesc doar la administrarea defectuoasă a economiei și a întregii țări), după cum nu a încetat niciodată să existe și intenții de a le rezolva. Astfel, Ucraina de astăzi încorporează teritorii poloneze, românești, slovace, ungurești, pe care URSS le-a obținut în urma celui de Al Doilea Război Mondial, cu asentimentul SUA și al Marii Britanii, ca și teritorii rusești, ca urmare a malversațiunilor ucraineanului N.S.Hrusciov, pe când era atotputernic la Kremlin. Nu întâmplător SUA și Marea Britanie s-au grăbit să-și reafirme garantarea integrității teritoriale a Ucrainei, iar Franța, Germania și Polonia, care nu au

General S.R.I. in rezervă Aurel I. Rogoian, analist de informații

Vasile Buga, fost diplomat al României la Moscova

avut vreun cuvânt în aranjamentele teritoriale, cărora ultimele două le-au fost de altfel și victime, s-au grăbit să negocieze un acord la Kiev, în perspectiva unei soluții pașnice."

"Un pachet de soluții" și "forța de recul a istoriei"

În același sens s-a exprimat și dl. general S.R.I. (rz) Aurel I. Rogoian, reputat analist de informații și prolific autor de carte. "Mai devreme sau mai târziu - spunea domnia sa - chestiunea ucraineană necesită un pachet de soluții, fiindcă într-o asemenea construcție geopolitică eterogenă, pe care Lenin, Stalin și Hrusciov au remodelat-o, fiecare cu alt scop, sunt numeroase problemele litigioase înghețate, prin tratate impuse împotriva unor realități istorice, etnice și culturale. Ucraina tradițională este puternic naționalistă, în sensul cel mai periculos posibil, iar construcția geopolitică a venit în întâmpinarea orgoliilor naționaliste. Niciun român adevărat nu se poate resemna în fața faptului că Ucrainei i-au fost date părți din patria sa strabună. O modificare a status quo-lui construcției geopolitice nu ne poate fi indiferentă. Dimpotrivă! Unitatea de teritoriu a congenerilor, crearea condițiilor de afirmare și consolidare a propriei identități etno-culturale românești trebuie să ne preocupe în cel mai înalt grad. Spre deosebire de Polonia, prezentă în miezul evenimentelor, chiar în primul rând, din asemenea motive, diplomația românească este posibil să nu fi avut temeritatea unei implicări pe măsura mizelor. În arealul est european avem în ultimul sfert de secol experiența inedită a reculului istoriei. Când nu ești corect poziționat pentru a atenua forța de recul a istoriei, poți fi lovit în plin."

O nouă structură a puterii în lume. China și Rusia în prim plan

Ucraina la o răscruce istorică

Mizele unui conflict (aproape) anunțat

Indiferent cum se va termina criza ucraineană, lumea nu va mai arăta la fel după ce aceasta va lua sfârșit. Care va fi prețul, dar mai ales cine îl va plăti? "O nouă structură a puterii în lume este pe cale să se statornicească - ne-a declarat ambasadorul Romulus Ioan Budura - o structură în care vechile mari puteri, inclusiv SUA, nu-și vor mai putea impune voința așa cum o făceau cândva. Retragerea NATO din Afganistan și mai apoi din Irak este semnificativă în acest sens. China, secondată de Rusia și alte puteri emergente, nu se va grăbi, așa cum îi dictează filosofia milenară, să anticipeze statornicirea noii ordini mondiale. În acest context mi se pare demn de a fi luat în considerare interesul Chinei de a dezvolta relații cu cele 16 state din Estul și Centru Europei și de a le sprijini în dezvoltarea lor." În opinia generalului Rogoian, "Rusia a fost sistematic provocată, izolată și vulnerabilizată, a declarat generalul Rogoian. N.A.T.O a ajuns departe pe flancul sudic al Rusiei, apropiindu-se și de China. Frontierele imense ale Rusiei se află sub presiuni fără precedent. În ultimii cinci ani, Rusia a făcut mari eforturi de pregătire pentru o apărare militară de proporții comparabile cu cel de Al Doilea Război Mondial..." Fostul ambasador al României în China, Romulus Ioan Budura, consideră că "Revendicarea de către România a Bucovinei de Nord, Ținutului Herței și județelor adiacente Dunării se cuvine să se afle pe agenda noastră, ca și asocierea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în perspectiva unirii cu Patria Mamă. Acțiunile în acest sens se cer a fi coordonate cu ale celorlalte puteri interesate, într-un ritm și într-o formă care să confere procesului un anume firesc, un anume calm."

Traian Pleșca, fost diplomat al României în Germania și Austria

Un nou "Război Rece" ? O posibilă urmare: consecințe economice greu de estimat

Nu e deloc de neglijat faptul că în Ucraina mișcarea naționalistă se află pe un trend ascendent ea fiind profund implicată în evenimentele ce au debutat la Kiev cu mai mult timp în urmă. Explicațiile naționalismului ucrainean, tot mai violent și radical, sunt relativ simple. Ele trebuie căutate în istoria frământată și tragică a Ucrainei. Excelența Sa Vasile Buga, fost ministru consilier al României pe spațiul rus, un foarte bun cunoscător al realităților acestei zone, consideră că "...ultimele evoluții din Ucraina sunt pe cale să ne aducă în pragul unui nou Război Rece cu urmările atât de cunoscute nouă. Pentru găsirea unei soluții, cred că ar trebui pornit de la geneza acestui conflict: neîndeplinirea de către forțele de opoziție din Ucraina a angajamentelor asumate prin Acordul din 21 februarie a.c., garantat de reprezentanții celor trei state membre ale UE: Germania, Franța și Polonia (...) în spatele forțelor de opoziție moderate se află forțe radicale, care nu au nimic comun cu valorile europene..." În opinia domniei sale și consecințele eco-

nomice vor fi pe măsură și nu vor întârzia să apară. "...amenințarea Occidentului cu sancțiuni de tot felul la adresa Rusiei - consideră fostul diplomat român la Moscova - vor avea ca efect tensionarea gravă a situației în regiunea noastră, apariția unui nou conflict înghețat în apropierea frontierelor României, plasând țara noastră într-o zonă de instabilitate, de natură să descurajeze venirea investitorilor străini."

UE și NATO, surprinse. Germania, "joc" la două capete ?

După experiențele cu așa-zisele "revoluții portocalii", nimeni nu poate fi atât de naiv să mai creadă că evenimentele din Ucraina au fost pur și simplu "spontane". Dincolo de realitățile socio-economice și politice din Ucraina - cu un cert rol stimulator al revoltei ucrainene - au existat "actori" ale căror interese economice au intrat în coliziune în acest spațiu. Probabil că derularea atât de imprevizibilă a evenimentelor din Ucraina, dar mai ales reacția militară rapidă și promptă a Rusiei a fost cea care a surprins UE și NATO. Germania, unul dintre actorii principali ai UE, are însă propriile sale interese și nu pare dispusă nici chiar în numele acestei uniuni tot mai nefuncționale să-și compromită interesele sale pe termen lung. În opinia domnului Traian Pleșca, fost ministru consilier pe spațiul german, "Germania nu este dispusă să bată din călcâie în fața big brother-ului american, care nu numai că a umilit-o prin ascultarea telefoanelor mobile ale oficialilor germani ci, probabil, i-a cauzat și pagube în sfera intereselor sale politice și economice(...) stoparea negocierilor pentru Acordul de liber schimb UE-SUA s-a datorat în mare parte vigilenței Germaniei, întrucât respectivul acord risca să creeze avantaje concurențiale firmelor americane. Este un semnal clar că Germania nu este dispusă să-și sacrifice propriile ei interese pentru interese strategice americane". Traian Pleșca consideră că: "Dintre țările membre ale UE, Germania este cea mai bine asigurată energetic de către Rusia, grație gazoductului prin Baltica, expresie a diplomației Gazprom-ului, la care, deocamdată, nu există alternativă. Așadar, interesul ei național și nu cel comunitar sau cel american îi vor dicta în continuare conduita față de Federația Rusă." Potrivit dr. Tiberiu Tănase - cercetător asociat la Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" din București, formator de securitate și intelligence & history intelligence - materializarea opțiunii europene pentru care s-a murit la Kiev, este greu de realizat. "Ceea ce ar putea e urma e greu de prognozat - spune Tiberiu Tănase - având în vedere că extinderea NATO a ajuns la granițele Ucrainei. Rusia va face tot posibilul să mențină Ucraina ca stat tampon între teritoriul rus și NATO și să o replaseze în sfera sa de dominație, integral sau parțial, pentru păstrarea securității spațiului său de interes. În acest moment, o încercare de reorientare a Ucrainei către spațiul politic și economic european, este încă un fapt foarte puțin probabil, având în vedere că SUA vor trebui să facă eforturi imense pentru integrarea Ucrainei în Uniunea Europeană (...) situația actuală este fluidă și instabilă - spune Tănase - și ea poate evolua spre o situație mult mai periculoasă, spre secesuni sau sparatism teritorial alimentat de o criză economică puternică ce se poate transforma într-una socială greu de controlat și stabilizat."

Un exemplu de urmat

Școala Gimnazială "George Coșbuc" din Târgu-Mureș: performanță în șah, matematică și sport

Sunt buni sau chiar foarte buni la carte, dar fac performanță și în afara școlii. Performanțele lor au ca fundament ore de pregătire intensă, permanentă, dar mai ales pasiunea pentru ceva anume.

Elevii de la Școala Gimnazială "George Coșbuc" din Târgu-Mureș - elevi pe care am avut ocazia să-i cunosc chiar în ultima zi de școală -, știu foarte bine ceea ce vor. Privesc cu încredere spre viitor, au planuri și pasiuni și, de fapt, își construiesc încă de pe acum, puțin câte puțin, propriul lor viitor.

Undeva, în spatele lor, cu multă modestie, discreție și dăruire profesională, îi veghează și îndrumă niște oameni de excepție, dascălii lor, oameni care se împlinesc sufletește prin reușitele acestor elevi.

Spre acești copii se îndreaptă speranțele noastre pentru ziua de mâine, dar și speranțele unei țări care se află de ani buni în căutarea propriului ei destin într-o lume din ce în ce mai haotică.

Echipa de șah a Școlii Gimnaziale "George Coșbuc" din Târgu Mureș, alături de marea maestră internațională, Elisabeta Polihroniade

De două ori medalia de bronz la naționalele de șah

La Școala Gimnazială "George Coșbuc" din Târgu-Mureș există - și asta o știu destul de puțini - o echipă de șah care se poate mândri cu rezultate notabile și asta pentru că există nu numai elevi pasionați de șah, dar și cine să-i vegheze și antreneze în acest sport al minții. Unul dintre acești dascăli pasionați de șah este Baratosi Iosif, profesor de ducție fizică.

"Lotul școlii noastre, cel cu care ne-am prezentat la faza națională a Campionatului Național de Șah, a fost format din Răzvan Lucian Comșa, din clasa a VII-a, Baratosi Andras David, clasa a VII-a, Cristian Gatea, tot din clasa a VII-a și Baratosi Cristina Henrieta din clasa a IV-a. Cel mai bun rezultat l-a obținut însă elevul Comșa Răzvan Lucian, locul III, respectiv medalia de bronz, ceea ce de altfel a făcut și anul trecut. Este un elev constant în rezultatele obținute, și spre care se îndreaptă multe speranțe din partea noastră. Cred că are un destin aparte în șah dacă va continua în acest fel. Și echipa școlii noastre s-a prezentat destul de bine. Anul trecut a câștigat faza pe județ, iar anul acesta a făcut la fel", a declarat profesorul Baratosi.

Despre el, profesorul Baratosi se rezumă a spune destul de puțin. Asta poate și pentru că rezultate deosebite au apărut după mai bine de două decenii.

"Mă ocup de șah de foarte mult timp, mai precis din 1985. Atunci am terminat Facul-

Elevul Lengyel Gabor, campion național și balcanic la Tae Kwon Do

tatea de educație fizică, am fost repartizat la Zalău și tot de atunci am ca pasiune șahul. Din 1996 sunt la Clubul Sportiv Școlar din Târgu Mureș. Primele rezultate notabile la șah au apărut după foarte mult timp, adică după mai bine de 20 de ani de muncă susținută, perseverentă. În 2007 am ajuns la Campionatul Mondial pentru Copii și Juniori, iar acolo eleva Petruța Moldovan de la Școala Gimnazială nr. 7 din Târgu-Mureș a câștigat a doua ediție a Cupei Mondiale la Șah. În 2011, la Cracovia, în Polonia, am avut marele rezultat al vieții. Ognean Mihnea Ionuț de la Reghin a devenit campion mondial școlar de șah", a continuat cu modestie profesorul Baratosi.

Șahul, o știință aparte

Daniel Bendriș, profesor la aceeași școală și tot de educație fizică, spune că a fost atras în "clubul select" al șahiștilor din școală de profesorul Baratosi, cel care i-a observat pasiunea pentru șah.

"Lucrez ca profesor de educație fizică din 1996, de când am terminat Facultatea de educație fizică din București. Ca pasiune constantă pot spune că practic șahul de mic copil, dar abia din acest an școlar, de când m-a contactat dl. prof. Baratosi să-l ajut în ceea ce privește echipa de șah a școlii, pot spune că m-am ocupat mai mult în a-mi valorifica această pasiune. Țin să remarc că și alți elevi din echipă au obținut rezultate notabile. Elevul Baratosi David, de la noi de la școală, a obținut locul 10 pe țară, un rezultat bun și care-l obligă pe viitor. Sperăm ca la anul, aceeași echipă să obțină mai multe medalii. Potențial este, dar trebuie valorificat la maxim și susținut constant prin antrenament continuu," a declarat Bendriș.

Legat de viitorul acestui sport al minții, șahul, profesorul Bendriș a menționat: "De la anul - având în vedere că se dorește ca șahul să capete o pondere și importanță mai mare - inclusiv în programele școlare, ca disciplină opțională, așa cum spunea recent actualul ministru al Educației Naționale, sperăm să atragem mai mulți copii spre acest sport. Vă mărturisesc că nu vor regreta și asta o spun din experiența mea. Eu știam să joc șah, așa cum probabil știu foarte mulți, dar am descoperit că de fapt șahul este o știință aparte. Este foarte greu să ajungi să realizezi

performanță, iar aceasta se obține numai și numai prin muncă foarte multă. Sperăm ca la anul să fie două-trei echipe din școala asta din care să facem una competitivă și cu care să ne putem prezenta cât mai bine la faza națională."

Vacanță? Relaxare prin muncă

Am dorit să aflu din partea elevilor dacă există un secret al performanței.

Secretul - așa cum aveam să aflu - este unul cât se poate de simplu: muncă, multă muncă și iar muncă, dublat de o pasiune constantă.

Daniel Răzvan Comșa, elev în clasa a VII, medaliat de două ori cu bronz la naționalele de șah a declarat: "Am fost la numai jumătate de punct de locul I. Pe viitor îmi propun - începând chiar cu această vacanță - să muncesc mult mai mult, chiar peste două ore, și să obțin rezultate și mai bune, mai ales la faza națională."

Baratosi David, elev și el în clasa a VII-a, care a obținut locul 10 la naționala de șah din acest an, spune că el se relaxează prin șah. Tot el mai spune că există o legătură foarte strânsă între șah și matematică.

"La Clubul Școlar nu mă prea duc, dar în schimb mă antrenez singur acasă circa 1,5 - 2 ore pe zi, uneori chiar și sâmbăta și duminica. Eu mă recreez prin șah pentru că șahul este foarte relaxant, mă ajută să scap de stres atunci când acesta există. Să știți că șahul se împacă foarte bine și cu matematica. Eu am ajuns la Olimpiada de matematică la faza națională chiar dacă n-am obținut niciun premiu", a declarat elevul

Ciprian Florea, elev în clasa a VI-a la aceeași școală, nu joacă șah, el are ca pasiune matematica. Speră ca într-o zi să ajungă arhitect.

La matematică a obținut rezultate promițătoare, locul I la faza județeană și a participat la faza națională a Olimpiadei Naționale de matematică.

Știe că e încă la început, că urmează multă muncă, dar este foarte pasionat de matematică. "Iubesc foarte mult matematica și îi acord un loc important în pregătirea mea. Zilnic, inclusiv sâmbăta și duminica, fac cam două ore de pregătire individuală rezolvând exerciții. Sunt zile când mă pregătesc însă cu unchiul meu, care și el e pasionat de mate-

matică, deși nu este profesor de matematică, el fiind analist-programator. Nu doresc să devin matematician - cel puțin deocamdată - eu doresc să mă fac arhitect și știu că am nevoie de matematică pentru această profesie", a declarat elevul Florea.

Școala Gimnazială "George Coșbuc" are și alte motive de mândrie. Elevul Lengyel Gabor, elev în clasa a VIII-a, este campion național și campion balcanic la Tae Kwon Do. Și el se antrenează mult la acest sport și o face de mic copil.

"Mă antrenez câte două ore pe zi, de cinci ori pe săptămână, aici la școală. Anul acesta am obținut locul II la Campionatul Național de Tae Kwon Do, locul II la Balcaniadă în 2012, iar în anul 2013 am fost prezent și la Campionatul European unde, din păcate nu am obținut niciun titlu. Tot în acel an am câștigat însă Campionatul Național la cadeți. Vreau să continui acest sport toată viața pentru că-mi place enorm. Eu mă recreez prin sport și reușesc să obțin rezultate foarte bune și la școală", a declarat elevul Lengyel.

"... când aluatul este bun și rezultatele sunt de excepție"

Prof. Maria Laslo, director al școlii, consideră că toate școlile trebuie să încurajeze performanța, indiferent de domeniu.

Am putut constata că școala susține și încurajează constant toate aceste pasiuni, unele dintre ele în afara curriculei școlare, aceasta fiind de fapt și o modalitate de a-i atrage pe elevi spre activități organizate, care să le pună în valoare capacitățile, ideile inovatoare.

Directorul Școlii Gimnaziale "George Coșbuc", profesoara Maria Laslo a declarat în acest sens că: "Școala încurajează performanța în toate domeniile, atât școlar, cât și extracurricular și asta pentru că avem cu cine, avem copii deosebiți. Pot spune, folosind o figură de stil, că atunci când aluatul este bun și rezultatele sunt de excepție. Conțea, evident - nici nu se putea altfel - și munca depusă de cei care se ocupă de acești copii care obțin rezultate. Mă refer la dascălii lor, colegii mei. Pot spune cu satisfacție - pentru că suntem într-un moment de bilanț - că din cei 211 elevii din clasele V-VIII, un număr de 197 au terminat cu media generală peste 7,00, iar diferența până la 211, au media generală între 9-10. Astăzi (20 iunie a.c. - n.a.) a fost sfârșitul anului școlar și am înmănat peste 600 de diplome, dintre care 250 pentru premii și mențiuni, iar aproximativ 300 de diplome le-am înmănat pentru altfel de activități. Se poate deci observa că elevii se implică și într-un alt tip de activități, nu numai în cele care vizează disciplinele școlare cuprinse în programa școlară. Încercăm, prin modalități diferite, în a-i atrage pe copii, cât mai mult, spre școală. Încercăm să facem o educație de performanță, dar în același și o educație pentru viață."

Nicolae BALINT

O provocare permanentă, Românii din Ungaria și prezervarea propriei identități

Dr. Maria Berényi, director al ICRU, vorbind despre prodigioasa activitate a acestei instituții

Prezență constantă la mai multe manifestări cultural-științifice organizate la Târgu-Mureș de către Universitatea "Petru Maior", de către Institutul de Cercetări Socio-Umane "Gheorghe Șincai", precum și de către Direcția Județeană Mureș a Arhivelor Naționale, dr. Maria Berényi, director al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria (ICRU), este cât se poate de familiară cu zona noastră, dar și cu preocupările instituțiilor amintite anterior.

Și de această dată, la fel ca în urmă cu 5 ani, domnia sa a avut amabilitatea de a acorda un interviu în exclusivitate "Ziarului de Mureș". Un interviu din cuprinsul căruia, dincolo de notabilele preocupări și realizări ale instituției pe care o conduce, transpare o concluzie dureroasă: lipsa de susținere financiară constantă - **așa cum s-ar fi cuvenit** -, din partea statului român care se rezumă de cele mai multe ori doar la declarații verbale de susținere.

Reporter: Cum apreciați din punct de vedere al finalităților urmărite activitatea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, din 1993 - adică de la înființare -, și până în prezent?

Maria Berényi: În urmă cu 21 de ani, un grup de intelectuali români din Ungaria, entuziaști și inimoși, s-au lansat într-un proiect deosebit și au înființat Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria (ICRU). Un proiect de mare anvergură intelectuală, care a necesitat un efort enorm și o perseverență ieșită din comun pentru a reuși să transformăm o idee îndrăzneată într-un succes. ICRU a avut ca scop principal desfășurarea unei activități științifice care să identifice și să promoveze valorile culturale care au asigurat existența și continuitatea românilor pe teritoriul Ungariei de astăzi. ICRU este o instituție de specialitate, avînd drept obiectiv cunoașterea, păstrarea și promovarea tradițiilor, în contextul dezvoltării culturii naționale. De la constituire, prin activitatea sa, ICRU s-a adresat și se adresează profesorilor, cadrelor universitare, studenților și altor categorii de iubitori ai limbii, istoriei, etnografiei și literaturii românești din Ungaria organizând sesiuni culturale și științifice, editând cărți în limba română și maghiară, cu scopul de a prezenta fizionomia spirituală a comunității românești din Ungaria, de a argumenta o presupunere, și anume că sentimentul de apartenență și de conștiință poate fi susținut printr-o autostudiere sinceră și temeinic argumentată. În cei 21 de ani, ICRU a realizat activități de cercetare științifică de o calitate deosebită în domenii precum etnografie, lingvistică, sociologie și istorie, activități care documentează moștenirea culturală a românilor din Ungaria și ne dau speranțe cu privire la păstrarea acestor tradiții românești și în viitor. Datorită acestui Institut, am re-

descoperit cu toții personalități de vârf din istoria Ungariei și a comunității românești din această țară, figuri emblematice care reprezintă modele de comportament exemplar, din punct de vedere etic și moral.

Reporter: Care au fost personalitățile românești de prim rang asupra cărora s-au concentrat cercetările dumneavoastră și cum s-au concretizat aceste demersuri?

Maria Berényi: Cu ocazia organizării ediției a III-a și a IV-a a Simpozionului de comunicări științifice s-au evocat personalități de seamă din trecutul nostru. În 1993 l-am omagiat pe Iosif Ioan Ardelean, iar simpoziunul organizat în toamna anului 1994 a fost dedicat memoriei lui Moise Nicoară. Acestuia din urmă, ICRU împreună cu Uniunea Românilor din Ungaria i-a ridicat un bust în Curtea Bisericii Ortodoxe Române din Gyula. În acest an am fost onorați de prezența doamnei Acad. istoric Cornelia Bodea, pe atunci autoarea singurei monografii despre Moise Nicoară. În 1998, ICRU i-a ridicat o placă comemorativă, pe fosta clădire a Căminului românesc, generalului Gheorghe Pomuț, născut în Gyula. Institutul organizează manifestări omagiale la aniversarea personalităților românești marcante din Ungaria, fiindcă așa crede că pe lângă munca științifică să contribuie și la menținerea etnică și culturală. În cadrul Institutului domină un spirit cultural și intelectual. Aici activează oameni care prin muncă și devotament doresc să contribuie la autocunoaștere, autodefinire și autorealizare. Aceștia sunt conștienți de faptul că noi, minoritarii, avem și mai mare nevoie de a cunoaște personalități de frunte aparținătoare comunității noastre pentru a ne păstra și întări identitatea național-culturală. Cercetătorii români din Ungaria încearcă să-și concentreze eforturile de investigare științifică asupra temelor considerate primordiale din punctul lor de vedere. Privind paleta tematică a subiectelor abordate, observăm tendința de studiere a acelor probleme care aparțin organic istoriei, tradiției, limbii și identității românilor din această țară. Rezultatele temelor abordate s-au concretizat în volume aparte, în studii și articole publicate în reviste de specialitate sau de cultură din țară și din străinătate. Cercetările și publicațiile Institutului se angajează la asumarea valorilor din trecut și prezent. Se aduc la lumină momentele esențiale ale culturii comunității românești din Ungaria, abordîndu-le din mai multe unghiuri. Prin aceste eforturi sperăm să evidențiem diverse fațete ale felului nostru de a fi: de la limbaj, la comportament, de la credința noastră religioasă, la atitudinea morală, etc. ICRU, instituție științifică și culturală, cu un loc propriu, bine definit și apreciat în mediile intelectuale românești din Ungaria și din România, își propune să

continue, cu probitate și onestitate științifică, ceea ce întemeietorii lui de acum două decenii au gândit și inițiat.

Reporter: De unde primește sprijin material ICRU? România contribuie cu ceva, pentru că la nivel declarativ a afirmat că e dispusă să ajute românii de peste granițe în prezervarea și afirmarea identității românești.

Maria Berényi: Între anii 1993-1998 Institutul a beneficiat de un sprijin constant din partea statului ungar, pentru ca după aceea să funcționeze fără un buget anual stabil, ci doar pe baza proiectelor întocmite și a concursului dat, în fiecare an, de către instituții de resort aparținând statului ungar. În 1998, nu se știe de ce, s-a întrerupt și acest ajutor financiar. De atunci, de 16 ani, Institutul funcționează doar pe bază de proiecte și concursuri, deci nu are un buget anual. România a contribuit cu sume modeste și doar la câteva proiecte, iar în ultimii cîțiva ani nu a mai ajutat deloc Institutul. În acest an se prevede a ni se aloca 30.000 RON din partea DPRRP, pentru organizarea celei de-a XXIV-ediiții a Simpozionului internațional, precum și pentru editarea publicațiilor anuale.

Reporter: Care au fost cele mai notabile activități (și de impact) din 1993 și până în prezent, pe care le-ați desfășurat?

Maria Berényi: Deși a pornit de la o simplă dorință a unor intelectuali români de a-și cunoaște și afirma mai bine trecutul, identitatea și valorile proprii, ICRU s-a definit ulterior, prin multă muncă și perseverență, drept una dintre cele mai importante realizări în domeniul cultural și spiritual ale comunității românești din Ungaria, înregistrând un număr de 85 de volume tipărite și 23 de simpozioane internaționale organizate anual pe diferite teme de interes, ale căror referate și comunicări au fost publicate ulterior în volum. Rezultatele temelor abordate s-au concretizat, în volume aparte, în studii și articole publicate în reviste de specialitate sau de cultură în țară și străinătate. Cercetările și publicațiile ICRU se angajează la asumarea valorilor din trecut și prezent. Se aduc la lumină momentele esențiale ale culturii comunității românești din Ungaria, abordîndu-le din mai multe unghiuri. Prin aceste eforturi sperăm să evidențiem diverse fațete ale felului nostru de a fi: de la limbaj la comportament, de la credința noastră religioasă la atitudinea morală, etc. Deci, pînă la ora actuală, Institutul a editat sau a finanțat **85 de volume** și a organizat **23 simpozioane internaționale**, întreține relații de colaborare cu unități similare din țară și străinătate, cu diverse școli, instituții socio-culturale și

Publicațiile "Izvorul" și "Lumina", editate de ICRU.

administrative, inclusiv cu Universitatea "Petru Maior" din Târgu-Mureș. Încă de la început, ICRU și-a orientat activitatea în două direcții principale: una de cercetare științifică în domeniul istoric, demografic, filologic, istorico-literar, lingvistic, etnografic și etnologic, artistic, etc, iar alta de valorificare a acestor cercetări prin publicații, periodice proprii (precum „Simpozion”, „Lumina” și „Izvorul”) și prin cărți. Totodată, Institutul a organizat anual manifestări științifice de prestigiu, sesiuni de comunicări și mese rotunde, cu participanți din Ungaria și de peste hotare. Nimic din toate aceste frumoase realizări ale ICRU din Ungaria nu ar fi fost cu puțință fără contribuția și munca susținută a membrilor componenți și colaboratorilor săi: Ana Borbély, Emilia Martin, Elena Csobai, Maria Gurzău Czeglédi, Stela Nicula Machour, Tiberiu Herdean, ș.a. Publicațiile Institutului sunt bine cunoscute în țară, dar și în străinătate. Acestea se expediază la școli, biblioteci, asociații culturale, muzee, universități, arhive, etc. Alături de acei cercetători care se interesează de trecutul, cultura, istoria, etnografia, limba și literatura românilor din Ungaria, publicațiile sunt răsfoite și de publicul românesc din întreaga Ungarie. În lipsă de manuale, publicațiile Institutului sunt folosite și în învățămîntul românesc din Ungaria, în domeniul **"cultură și civilizație românească"**. Activitatea științifică depusă de către intelectualii grupați în jurul acestui atelier constituie una dintre cele mai importante realizări spirituale din ultimele decenii ale comunității românești din Ungaria.

Reporter: Ce activități deosebite preconizați pentru viitor, mă refer la anul 2014?

Maria Berényi: În anul care a trecut, 2013, an jubiliar așa putea spune, 20 de ani de existență, am primit o sumă considerabilă de la Ministerul Resurselor Umane din Ungaria, fapt care ne-a permis să edităm 10 volume, precum și publicațiile anuale **Simpozion, Lumina și Izvorul**. Am reușit să ne constituim o pagină web în limba maghiară și română: romanintezet.hu Anul 2014 se prevede a fi un an liniștit. Vom face câteva cercetări, în noiembrie vom organiza cel de al XXIV-lea Simpozion internațional de comunicări științifice, iar apoi vom edita cele 3 publicații anuale ale ICRU.

A consemnat Nicolae BALINT

Vinurile blazon ale Mureșului. Liliac și Villa Vinea

“Sideways” e un film grozav despre prietenie. Și vin. Despre doi bărbați nemulțumiți de viețile lor care au plecat într-o vacanță în podgoriile din California. În căutarea vinului, în căutarea femeilor, în căutarea propriilor persoane. Degustări nesfârșite de vinuri, degustări nesfârșite de prietenie.

E uimitor cum un pahar de vin transformă cvasi-necunoscuții în prieteni. Heiner Oberrauch și Alfred Michael Becker sunt doi prieteni. Nu unul cu celălalt, ci ambii cu vinul și cu delectările blânde ale Transilvaniei. Primul, austriac cu pașaport italian, din Tirolul de Sud, cu afaceri pe mai multe continente, al doilea, austriac de lângă Viena, cu investiții de peste 60 de milioane de euro în România. Fără ca ei să se întâlnească vreodată, destinele celor doi se împletesc în Mureș, sub zodia lui Bachus, în numele unui vin care până acum n-a ieșit niciodată din anonim.

Un vin local, cu calitate, dar niciodată realizat și aruncat în piață la modul profesionist. Mai ales de când dezvoltarea industrială a Jidveiului - de Alba - a pus în umbră micile podgorii mureșene. A fost, iată, nevoie să vină Oberrauch și Becker, să reia drumul vinului trasat odinioară de strămoșii lor sași, pentru a pune poleială pe licorile profunde izvorâte din podgoriile Mica-Târnăveni și Lechința.

Villa Vinea, un brand mare la Mica

Villa Vinea este, la această oră, numele celui mai tânăr brand dintre vinurile românești. Ferma viticolă a lui Oberrauch se întinde pe 30 Ha, la 15 km est de Târnăveni, de-a lungul văii Târnavei Mici. Aici se cultivă șapte soiuri de struguri albi și, o premieră pentru această zonă, câteva de struguri roșii. Vinurile sunt produse în ediții limitate de către premiul oenolog italian Celestino Lucin. Unii spun că un vin bun poate fi așteptat abia în al patrulea sau al cincilea an de producție.

La Villa Vinea a fost altfel. Toate cele șase probe de vin alb care au fost prezentate la International Wine Contest Bucharest 2012 (anul lansării Villa Vinea) au primit medalia de aur. În total, în 2012, podgoria lui Oberrauch a obținut șapte medalii de aur și patru de argint. Au venit medalii meritate și în 2013 și, recent, în 2014. Lumea a fost uimită, unde o fi secretul lui Oberrauch? Povestea acestuia e foarte simplă. Proprietar al companiei Salewa - care se ocupă de echipamente exclusiviste outdoor și de munte -, Oberrauch a descoperit Mureșul când a deschis o fabrică în această zonă. Pasionat de vinuri, proprietar al unei podgorii în Tirol, acasă la el, omul de afaceri a studiat o vreme potențialul viticol al Târnavelor. Apoi, de prin 2001, a început să cumpere teren. Pas cu pas, parcelă cu parcelă, a comasat 30 de hectare.

Bazele primei plantații au fost puse în 2006. Cu ajutorul fondurilor europene, în 2010, au fost plantate noi hectare de vie, an în care a început și construcția cramei, finalizată în 2012. Crama Villa Vinea (Castel Vinum) are azi o capacitate de aproximativ 5.000 de hectolitri. Pe cele 32 de hectare, Castel Vinum are plantate soiuri care au dat randament în condițiile specifice zonei: Sauvignon Blanc, Gewurztraminer, Muscat Ottonel, Fetească Regală și Fetească Albă. Alături de acestea, au mai fost aduse în plantație și câteva soiuri

inedite, dar care promit: Kerner și Trebbiano. Oberrauch a vrut însă să dea o șansă și soiurilor roșii, așa că a plantat Pinot Noir, Merlot, Fetească Neagră și Zweigelt. Care să fie, deci, secretul succesului atât de rapid al Villa Vinea? Cel mai probabil faptul că Oberrauch nu privește micuța podgorie ca pe o afacere, ci ca pe o pasiune. Neexistând presiune financiară, nevoia de a avea profituri mari și imediate, Villa Vinea este locul ideal pentru a scoate vinuri de excepție. Și tocmai această atmosferă relaxată, lipsită de grabă, a făcut vinuri minunate, degrabă recunoscute și premiate.

“A fost visul meu!”

De ce ar alege proprietarul unui business de sute de milioane de euro răspândit în toate colțurile lumii să investească în Mica? „A fost visul meu! Bunicul meu era cultivator de viță-de-vie și avem vie și în Italia, așa că vinul e în ADN-ul familiei”, spunea într-un interviu Oberrauch, care după ce a vizitat Valea Târnavei a întrebat despre potențialul acesteia și a aflat că înainte de 1989 regiunea era renumită pentru vinurile produse.

Asta i s-a confirmat după ce a adus experți care să analizeze solul și clima și a decis că e locul ideal, mai ales că pământul și vântul îl ajută să evite tratarea strugurilor cu alte substanțe și să producă vin 100% pur din punct de vedere biologic. “Solul e bogat în minerale și se aseamănă cu cel din Toscana. Pentru un vin bun, reușești să produci cam zece mii de sticle la hectar, ținta noastră este deci să ajungem la 200-250.000 de sticle la nivel de podgorie”, explica investitorul.

Țelul său este să vândă întreaga cantitate produsă pe piața românească, ceea ce ar însemna venituri de până la două milioane de euro.

Vorbește despre țara în care a ales să investească drept una cu tradiție în viticultură, atât în producție, cât și în ce privește obiceiurile de consum: “Dacă standardul general de viață crește, va crește și consumul de vinuri. Asta a fost cheia din spatele ideii de afacere”.

Liliac, pasiunea unui businessman

În celălalt colț al județului, podgoria Lechința poate părea călătorului un petec de pământ uitat de timp. Viticultorului, în schimb, i se va dezvălui o regiune creată special pentru producția unor soiuri de vin excepționale. Batoș este patria vinului Liliac. Liliac, un nume sonor, cu rezonanță draculiană, specifică zonei Transilvaniei, dar și cu parfum îmbătător de floare. „Am ales să investim în această zonă pentru că din vremuri istorice, din regiunea Lechința-Batoș se trimiteau vinuri Casei Regale a Austriei. Solul și clima ne permit acum să cultivăm și soiuri de vin roșu. Dorim să investim în afaceri sustenabile și ne concentrăm pe România. De ce România? Eu cred că sunt multe posibilități și oportunități de care se poate profita”, spunea, recent, într-un interviu, Alfred Michael Becker, proprietarul AMB Holding, firma care deține podgoria prin intermediul AMB Wine. În prezent, compania

are 52,8 ha plantate cu struguri de soiuri nobile în regiunea Batoș și Vermeș-Lechința. Becker a investit până acum peste 5 milioane de euro în proiectul vinurilor Liliac, demarat în 2010. La demararea și dezvoltarea proiectului vinurilor Liliac au contribuit atât specialiști de renume din domeniul pieței vinurilor, cât și unii dintre cei mai buni experți în comunicare și marketing.

Compania a mai investit și în amenajarea unei cabane special-concepută pentru degustări și în modernizarea a circa 3 km de drum care aparține comunității Batos. AMB Holding este un holding cu acționariat majoritar austriac, format din 7 companii care dezvoltă proiecte ample, atât în România, cât și în străinătate. Au trecut doar două săptămâni de când Liliac a ajuns în centrul Bucureștilor, într-o locație exclusivă, pe Bulevardul Magheru. Producătorul de vinuri a investit 30.000 de euro în primul magazin de vinuri de tip pop up din România.

Noul concept store este amenajat pe o suprafață de 100 mp, la parterul clădirii de birouri Magheru One, de pe Bulevardul Magheru, deținută tot de AMB Holding. Magazinul va funcționa doar până la toamnă. Liliac Pop Up Store este un one-stop-shop pentru toate vinurile din portofoliul AMB Wine: brandul Liliac - Sauvignon Blanc, Sauvignon Blanc Private Selection, Fetească Albă, Fetească Regală, Merlot Private Selection, Rosé și Nectar of Transylvania, și brandul Crepuscul - Sauvignon Blanc cu Fetească Regală, Merlot cu Fetească Neagră și Gewurztraminer. „În timp ce Liliac se adresează segmentului premium și se distribuie cu precădere în sistemul HoRECA, brandul Crepuscul este creat anume pentru retail, aducând astfel vinurile AMB Wine mai aproape de consumatorii noștri”, spune Victor Ciupercă, country manager AMB Holding.

Vinurile sub brandul Crepuscul se găsesc în rețeaua Mega Image și în rețeaua de distribuție a Metro, iar prețurile depășesc 30 de lei per sticlă. Crepuscul este disponibil spre comercializare cu următoarele vinuri: Sauvignon Blanc cu Fetească Regală, Merlot cu Fetească Neagră și Gewurztraminer.

AMB vrea păduri, turism și logistică

Investițiile AMB în România se ridică la circa 60 de milioane de euro, din care 50 în imobiliare, 5,5 milioane de euro în viticultură, iar patru milioane de euro în agricultură. AMB Holding mai deține în România 650 de ha de teren agricol, cultivat cu cereale, în Stoicânești, județul Olt. Compania mai este interesată și de achiziții de păduri. „Suntem în discuții avansate pentru achiziția de păduri în județele Harghita și Covasna. Încercăm să avem mai multe terenuri cu păduri comasate”, mai spune Victor Ciupercă.

Compania austriacă S+B Gruppe, care deține în București clădirile de birouri Magheru One și Pipera Business Tower, a obținut avizele pentru construcția unui hotel în apropierea aeroportului Otopeni. “După zece ani de la achiziția terenului am obținut avizele pentru construcția unui hotel. Suntem în discuții avansate cu un lanț internațional, iar lucrările ar putea începe în toamna acestui an sau în primăvara anului viitor”, a declarat Alfred Michael Becker, proprietarul AMB Holding, care deține 50% din S+B Gruppe. Terenul are o suprafață de 30.000 mp, iar investiția se ridică la circa 20 de milioane de euro, cu tot cu teren. Hotelul va fi afiliat unui lanț internațional și va avea 250 de camere.

Tot în zona respectivă, compania mai are în plan pentru viitor dezvoltarea unei clădiri de birouri, dar și a unui proiect logistic, pentru acesta din urmă aflându-se în discuții avansate cu un partener.

Alin BOLBOS

Invitație la lectură. O carte pe săptămână, "Șoapte în București"

Lansat cu câteva zile în urmă în capitală, volumul "Șoapte în București", apărut prin bunele oficii ale Editurii "Compania" – versiunea originală „Whisper in Bucharest” – al doamnei Kiki Skagen Munshi, așa cum era de așteptat, s-a bucurat de interesul publicului prezent, dar și a celor care, citind sau auzind diferitele recenzii apărute sau difuzate în media, au dorit și doresc în continuare să-și procure cartea. Volumul - scris într-un cod cu mai multe chei - reprezintă expresia literară a unei experiențe românești trăite de autoarea cărții în timpul unor misiuni oficiale petrecute în România având, desigur, acoperirile perfecte care să-i asigure discreția necesară îndeplinirii în fapt a unor sarcini specifice instituției de care aparține, Agenția pentru Informații a Statelor Unite ale Americii (U.S.I.A.).

În loc de CV

În acest sens este demn de menționat faptul că doamna Kiki Skagen Munshi a deținut mai multe funcții diplomatice (de fapt "acoperiri" perfecte, în limbajul informațiilor) în numeroase țări, dintre care reținem că la București a fost prezentă atât înainte de 1989, cât și după acest moment. Directoare a Bibliotecii Americane între 1983-1987, consilier al Ambasadei SUA la București între 2000-2002, doamna Kiki Skagen Munshi și-a luat chiar și un doctorat în istorie, tot la București. Având un "Cuvânt înainte" semnat de distinsul Academician Dinu C. Giurescu și o traducere asigurată de Ioana Ilie și Adina Kenereș, cartea distinselor americane este semnalată de Adina Kenereș ca fiind, citez: "Romanul unei drame românești care începe în 1939 în Bucovina și se încheie în 1985 la București". Cititorul simplu se va bucura, desigur, cu predilecție de intriga volumului - scris în stilul (aproape) perfect al cărților de succes americane – analistul de informații însă, așa cum este dl. general S.R.I. (rz.) Aurel Rogoian, va căuta să citească (și) printre rânduri. Ofițer cu o bogată experiență profesională și un prolific autor de carte, cunoscut de altfel publicului mureșean din anul 2011, când am avut plăcerea să-i prezint aici un volum, dl. gen. Rogoian s-a aflat cândva de cealaltă parte a baricadei față de care opera doamna Munshi. Acest lucru nu l-a împiedicat însă pe generalul Rogoian să prezinte cartea domnei Munshi în prezența autoarei.

Citind (și) printre rânduri

Cu amabiliata-i cunoscută, dl. general Rogoian mi-a pus la dispoziție nu numai scurtul moment de "laudatio" rostit cu respectiva ocazie, dar și aprecierile făcute de domnia sa pe marginea volumului lansat. Mi-au reținut atenția o serie de idei ale domnului general, dar spațiul alocat nu-mi permite să le detaliez. Mă voi rezuma doar la câteva, de substanță. După ce analistul Rogoian ne prezintă pe scurt instituția pentru care a lucrat doamna Munshi - "un superminister global al propagandei oficiale a SUA" -, modalitățile specifice de lucru (în special acordarea de burse științifice, schimburi culturale, contacte academice, etc.), dar și obiectivele instituției, fostul ofițer de informații ne indică faptul că, citez: "Doi dintre scriitorii români care au petrecut câte șase luni în S.U.A., în cadrul programelor U.S.I.A. au fost Adrian Păunescu și Romulus Rusan. Adrian Păunescu a fondat după acea experiență, în 1973, Cenaclul Flacăra, iar Romulus Rusan ne-a oferit, în 1977, un foarte interesant jurnal de călătorie, America ogarului cenușiu." Suficient pentru a înțelege ce luptă se dă pe frontul secret și care poate fi miza atunci când este vorba de acțiuni de influență și propagandă. Tot generalul Rogoian mai spune, referindu-se la volumul

"Șoapte în București", că: "Non-fictiunea "cea mai tare" din romanul "Șoapte în București", scris într-un cod cu mai multe chei, ar putea redeschide interesul secțiilor istorice ale unor agenții care au concurat aici, U.S.I.A. și C.I.A.... Din lumea din care venim, oricând putem avea parte de ceva neprevăzut." Dincolo de aprecierile analistului de informații Rogoian, se impun însă ca o incitantă invitație la lectură și aprecierile cititorului Aurel Rogoian: "Secretul rețetei americane de scriere a unei cărți de succes stă în deprinderea de a face ca cititorul să vizualizeze narațiunea. Ei bine, această carte poate deveni scenariul unui mare film."

Nicolae BALINT

Prof. dr. Mircea Chiorean:

„Practica medicală nu trebuie să fie extremistă”

Cu o experiență medicală de 50 de ani și după ce a parcurs o serie de etape evolutive ale medicinei, profesorul doctor Mircea Chiorean consideră că trebuie pus un accent mult mai mare pe medicina preventivă, subliniind faptul că a întocmit și o metodologie care să vină în sprijinul perfecționării metodologiei de a practica medicina preventivă, printr-o rubrică care pe anumiți parametri se referă la a diagnostica sănătatea, nu boala, adică mai degrabă previi decât să tratezi. Reputatul medic a acordat un interviu Ziarului de Mureș, în care ne explică o serie de noțiuni ale medicinei, vorbindu-ne și despre centrul pilot de medicină preventivă, care funcționează în cadrul Clinicii Hipocrate 2000.

Reporter: Dumneavoastră aveți în urmă zeci de ani de practică medicală. În toată această perioadă, care au fost etapele evolutive ale medicinei pe care le-ați parcurs?

Prof. dr. Mircea Chiorean: Am în spate 50 de ani de practică medicală la care, dacă adaug cei șase ani de studii în medicină, apar astfel cei 50 de ani. În această perioadă, eu am parcurs mai multe etape evolutive ale medicinei. Au apărut noțiuni care schimbă puțin spectrul însăși al specialității. În anii '60, când am terminat medicina, la Cluj, am practicat medicina clasică, care era o medicină deductivă, adică în ceea ce privește diagnosticul și tratamentul, ne bazam pe ceea ce am învățat de la maeștri sau pe experiența pe care o câștigam consultând și tratând bolnavii, deci era ceva deductiv. În anii '70, a apărut noțiunea de medicină bazată pe dovezi, adică nu mai era suficient ca medicul practician să practice pe ceea ce ai învățat de la maeștri sau prin practica pe bolnav, ci trebuia să te bazezi pe rezultatele unor cercetări făcute pe mii de bolnavi, care erau prelucrate statistic. Spre exemplu, acum, în Anglia, am avut o relatare de la mama unei eleve care învață în Anglia, pentru că pregătirea spre profilul medical e obligatorie matematica, pentru că în medicină, făcând cercetare sau încercând să aduci dovezi, trebuie să faci statistică matematică. Noțiunea de medicină alopată și de medicină holistică sau integrale sunt noțiuni pe care trebuie să le explicăm, pentru că lumea nu prea le în-

țelege. Noțiunea de medicină alopată, așa cum o practicăm noi și cum se învață în facultățile de medicină, este o stare diferită de starea de sănătate și care se bazează mai mult pe medicina de organ. Medicina alopată se referă mai mult la fizic, pe când medicina holistică se referă la fizic, la psihic, mental, spiritual și social, deci medicina integrală, care are în vedere nu numai fizicul, ci și toată spiritualitatea.

Reporter: Auzim în jurul nostru tot mai multe lucruri despre medicina alopată. Ce înseamnă această medicină?

M.C.: Începând din Antichitate, cu perioade de urcușuri și coborâșuri, a fost medicina complementară sau medicină alternativă, iar mai nou a luat o dezvoltare foarte importantă, inclusiv în apusul Europei. După pensionare, am încercat să fac un compromis între medicina alopată și metodele alternative, respectiv eu practic acum terapia durerii cronice pe bază de radiație laser, la care asociez o seamă de medicamente atât alopate, cât și naturiste. Se spune că în Japonia metodele terapeutice sunt 70% naturiste și doar 30% alopate. "Ultimul răcnet", ca să mă exprim în ton cu timpurile, este așa numita medicină personalizată, care înseamnă că trebuie să vezi bolnavul ca pe o persoană cu totul deosebită față de celelalte persoane, adică el are o personalitate, o amprentă care este genetică individuală. Medicina personalizată, care începe să fie practică și de mari firme de medicamente, are o serie de argumente, spre exemplu că la același medicament oamenii reacționează diferit.

Reporter: Dumneavoastră puneți un accent deosebit pe medicina preventivă. În urmă cu doi ani, ați lansat și un centru pilot de medicină preventivă. Cum s-a desfășurat activitatea în tot acest timp?

M.C.: Cred că la un moment dat practica medicală ar trebui să nu fie extremistă. Toată medicina, că e alopată, că e complementară, personalizată, are două aspecte esențiale:

Prof.dr. Mircea Chiorean vorbind despre importanța medicinei preventive

poate să fie concepută preventiv, prin faptul că este mai ușor să previi o boală decât să o tratezi, sau curativ, pe care o tratezi atunci când apare în prim plan clinic. În ultima vreme, eu m-am ocupat și am avut un crez. Deși am practicat aproape 50 de ani de medicină alopată, mai ales în probleme de terapie intensivă și urgențe, am avut un crez și am lansat pe Fundația Live Med acum doi ani, la nivelul acestei Policlinici, un centru pilot de medicină preventivă care a avut, din păcate, un succes parțial, nu atât la bolnavi, cât la autoritățile sanitare, locale și la nivel de minister. Însăși Ministerul Sănătății a lansat acest concept de medicină preventivă pe care încearcă să-l implementeze după o anumită metodologie. Eu am o metodologie care cred că ar putea să ajute foarte mult. Ea diferă de cea pe care o are medicul de familie, de a face consultații preventive cu metodologia de medicină alopată, obișnuită. Medicina preventivă are ceva în plus. Eu am o foaie de consultații preventive, deci nu mai este foaia obișnuită a Ministerului Sănătății care se referă doar din punct de vedere curativ al bolii, ci am o rubrică care pe anumiți parametri se referă la a diagnostica sănătatea, nu boala. De aceea, spun că metodologia propusă de mine ar putea să vină în sprijinul perfecționării metodologiei de a practica medicina preventivă. Conform Jurământului lui Hipocrate, medicii sunt obligați să practice medicina preventivă și curativă, dar preferă medicina curativă, fiind susținuți de autoritățile sanitare, companiile de asigurări, companiile de medicamente și de aparatură, pentru că toți acești factori doresc mai puțin ca medicina preventivă să devină o practică curentă, ci una foarte stufoasă, pentru că se gândesc că eventual le-ar putea scădea veniturile.

A consemnat **Teodora MÎNDRU**

Universuri de toate felurile, la toate înălțimile și în toate culorile s-au deschis odată cu stagiunea 2013-2014, la sfârșit acum, comprimate în opt premiere și alte unsprezece spectacole reluate, la Compania "Liviu Rebreanu" a Teatrului Național din Târgu-Mureș. Și o Gală. Cea mai importantă. Uniter 2014. Esențe extrase din texte și amestecate cu muzică, jucate apoi de actori pe scena „Don Quijote”. Subtilități trântite pe podea de "Martiri". Povești străine decupate-n "Camera 701". Reinterpretarea, ca eseu vizual, a "Madame Récamier"(Interioare). Sufletul uman, natura și legile fizicii adunate-ntr-un "Punct Triplu". Despre cât de departe se poate merge de dragul artei: "Forma Lucrurilor". Sau despre simplitate și complexitate, împărțite-n șapte stadii diferite de înțelegere a vieții, blocată "În Trafic"... Le-am văzut pe toate. Le-am pozat pe toate. Am trecut prin toate. Iată-le. Vi le dăruiesc. Desfățați-vă!

Foto și text: BRISTENA

În cadrul Galei Premiilor UNITER 2014, Principele Nicolae al României îi înmânează autorului dramatic Alina Nelega, premiul pentru cea mai bună piesă a anului 2013, "În Trafic"

"În Trafic", un spectacol de Alina Nelega, ultima premieră din stagiunea 2013-2014 a Companiei Liviu Rebreanu a Teatrului Național Târgu-Mureș

„Don Quijote” după Miguel de Cervantes Saavedra în regia lui Mihai Măniuțiu pe muzica și textul Adei Milea

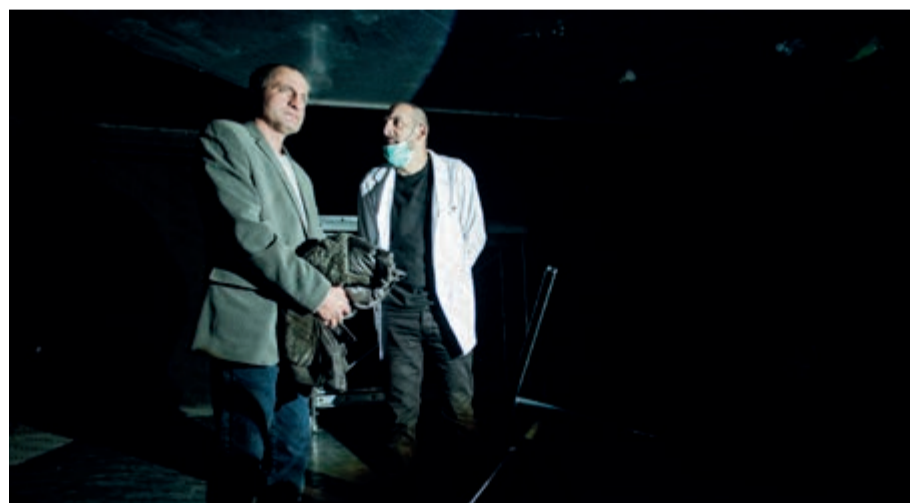
"Martiri" de Marius von Mayenburg în regia lui Theodor Cristian Popescu

"Camera 701" de Elise Wilk în regia lui Rareș Budileanu

„Madame Récamier: Interioare”, un eseu vizual în regia lui Horațiu Mihaiu

"Punct Triplu", un spectacol de Bogdan Georgescu

"Forma Lucrurilor" de Neil LaBute în regia lui Adi Iclenzan

"Suntem Praf de Stele" un proiect pilot de teatru pentru tineret